

Повірити в людину разом з Богом

Якось молодий офіцер, побачивши на сході московського готелю «Україна» архієрея, поставив йому запитання: «Добре, ви вірите в Бога. А Бог-то — у що Він вірить?» Владика йому відповів: «Бог вірить у людину». Цей випадок мав місце у житті митрополита Антонія Сурозького. Пізніше розповідаючи про ту коротку зустріч, видатний митрополит-проповідник підсумовував: «Це перший момент християнського життя: разом з Богом вірити в людину, починаючи з самого себе... і любити її, навіть ціною власного життя».

Отже, вірити в людину, бачити в іншому образ Божий — мета кожного християнина. Тим більше того з послідовників Христа, хто покликаний на особливе служіння Йому — віроучительське, місіонерське й священицьке. Тож саме цьому намагаються навчити вихованців у стінах Полтавської Місіонерської Духовної семінарії. А засоби для цього споконвіку відомі — церковне життя, слово як носій духовного досвіду і власний приклад учителя.

— У дитині, яка стоїть перед тобою, ти повинен бачити рівну собі людину. Так, вона не повністю ще розвинута, але розів'ється з твоєю допомогою. — Жести віце-ректора архімандрита Веніаміна (Погребного) ясно свідчать, що сказане ним він відносить передусім до себе.

Цікаво, чи одностайні у цій позиції з отцем архімандритом і його колеги по педагогічному колективу семінарії — а це тридцять п'ять священників і мирян? Подальше знайомство з семінарським життям у Комсомольську з очевидністю показало втілення тут важливого педагогічного принципу: відкриваючи перед вихованцями горизонти й глибини премудрості Божої і людської, вчитель має сам намагатися відповідати критеріям, яких навчає. Це як мінімум. А максимум завжди один — любов.

Закінчення на с. 8—9

Вихованці Полтавської семінарії в Карпатах. Червень 2015 року.

У номері:

Про державотворення і святість
Чи сумісні вони?
с. 5

Велико-Будищанський Свято-Троїцький монастир: повертаючись на круги своя
Один день в обителі
с. 6

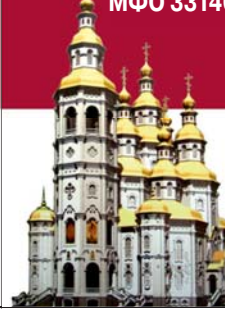
Найщасливіші діти на Землі
Про відпочинок у православних таборах
с. 10-11

О путешествии на святую Слобожанщину
Рассказ паломников из Пантелеимоновского храма Полтавы
с. 12-13

Человек за буквой
Жизненный путь основателя Полтавской семинарии
с. 14

**ПРОСИМО
ВАШИХ ПОЖЕРТВ
НА БУДІВНИЦТВО
ВОСКРЕСЕНСЬКОГО
КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ
МІСТА ПОЛТАВИ**

Р/с 26004054616894
в филиале Полтавского
регионального управления
Приватбанка
МФО 331401, код 26304890

Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

Владика звершив Божественну літургію у день свого народження

✙ На 5-й седмиці по П'ятидесятниці, у день свого народження 2 липня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили благочинні та духовенство Полтавської єпархії.

По закінченні богослужіння від імені духовенства зі словами привітань до Владика звернувся секретар Полтавської єпархії протоієрей Михаїл Волощук.

У своєму слові до вірян Владика від усього серця подякував за спільну молитву і закликав піднести свої молитви до Господа, щоб Він послав довгоочікуваний мир, любов, злагоду нашому народу, щоб ми жили спокійно на нашій благословенній землі.

Пам'яті Блаженнішого Митрополита Володимира

✙ Минув рік з того часу, як відійшов до Господа Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Володимир — Предстоятель Української Православної Церкви. До річниці

його смерті, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, Полтавська єпархія за сприяння управління культури виконку

Полтавської міськради та Полтавського художнього музею (Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка підготувала фотовиставку. Увазі полтавців було представлено унікальні

світлини, які зберігають пам'ятні моменти відвідин Блаженнішим Митрополитом полтавського краю, освячення нових храмів, прославлення святих.

У цілому за 20 років служіння на Київській кафедрі Блаженніший Владика здійснив до десяти візитів до Полтавської єпархії. На жаль, відомості про перші візити доволі скупі. Ті відвідини не висвітлювалися в єпархіальній пресі, практично не залишилося фотознімків. У пам'яті людей закарбувалися тільки окремі епізоди. Однак переважна більшість яскравих моментів, пов'язаних у житті Полтавської єпархії з перебуванням нині покійного Предстоятеля Української Православної Церкви, стали пам'ятними віхами в її історії. Про це говорили учасники виставки. Її відкрив 3 липня Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Він згадавав про радість спілкування з Блаженнішим Митрополитом Володимиром і назвав розбудову духовного життя єпархії за участі Його Блаженства «земними подіями небесного значення».

Митрополит Володимир завжди навчав, що серце людини набагато глибше за всесвіт. Про його мудрість, щирість та

доброту розповів благочинний Полтавського міського округу, настоятель Спаського храму протоієрей Іоанн Корнієнко, який вчився у Загорській семінарії, коли нею керував тоді ще архієпископ Володимир (Сабодан).

Митрополит Володимир був сином свого народу. «Душа мого народу в пісні», — говорив Блаженніший. Він сам був людиною творчою. Його поезія тісно пов'язана з народною піснею. «Ромашка белая», «Слово «мама» дорогое» — тексти цих відомих пісень належать Блаженнішому. На вечері його пам'яті їх зворушливо виконав архієрейський хор під керівництвом диякона Димитрія Литвиненка.

Останній візит Його Блаженства на Полтавщину був у жовтні 2010 року.

Помер Блаженніший митрополит Володимир вранці 5 липня 2014 року.

Фотовиставка, присвячена пам'яті спочилого у Бозі Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира, діяла з 3 по 17 липня у Полтавському художньому музеї (Галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка.

Післямова

«Це був українець серцем ...»

Здається, що ще можна додати до цих слів Владика Филипа про Митрополита Київського і всієї України Володимира? Хіба що просякнуті глибоким ліризмом вірші Блаженнішого... На презентації фотовиставки, що відтворює моменти зустрічі Митрополита з полтавцями, поетичне слово спочилого було й справді доречним. Не випадково кожен, хто ділився враженнями і спогадами про спілкування з Предстоятелем Церкви, підхоплював щиру і світлу тональність його душевного ладу, ніби дописував свій куплет до улюбленої пісні.

Митрополит Володимир залюбки відвідував Полтавщину. Найчастіше його Архіпастирські візити були пов'язані з важливими подіями церковного життя нашого краю. Передусім, звичайно, з відродженням монастирів та храмовим будівництвом. Як пригадували учасники презентації, Блаженніший

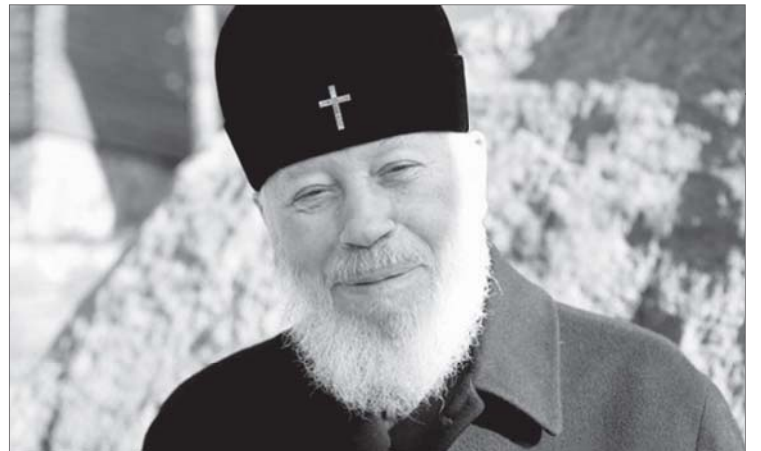
Володимир усіляко сприяв цим оздоровчим процесам. Бо усвідомлював масштаби занепаду духовного життя у радянський час і величезну духовну потребу народу у прилученні до вікового Православ'я.

Хрестовоздвиженський монастир у Полтаві, Мгарський під Лубнами, Свято-Миколаївський собор у Комсомольську... Ці точки на карті нинішньої Полтавщини були у полі уваги Блаженнішого. Звісно, відбувалися й офіційні зустрічі та ділові бесіди. Але головне — він служив разом із полтавцями. І молячись в одному храмі з Предстоятелем Церкви, люди бачили не лише поважну особу — вони бачили батька. Кадри, які тепер є історією, передають цей особливий настрій родинності у спілкуванні Блаженнішого Володимира з нашими земляками.

Тепло в очах, м'який проникливий погляд... Дивишся на фотографії і ніби чуєш голос Митрополита. Ольга Курчакова

— директор художнього музею імені М. Ярошенка, де проходила виставка, згадує саме про це. 2010 року колектив закладу приймав Блаженнішого Владика під час відкриття виставки «Портрети церковних діячів XVII–XIX століть із зібрання Києво-Печерського історико-культурного заповідника». Митрополит на той час уже дуже хворів. Тому говорив тихо, рухався повільно. Але слова його були на вагу золота: усе ясно, глибоко, зацікавлено. Здавалося, чуєш голос самої духовності. Високий гість уважно слухав, за потреби давав роз'яснення. Відчувалася його ґрунтовна обізнаність у питаннях церковної історії. Він сердечно дорожив пам'яттю кожного діяча Церкви з плеяди світоців минулого й у відродженні духовних осередків, передусім монастирів, вбачав джерело сили Православ'я в Україні.

Одним із провідних мотивів виставки, як засвідчують фото, стало спілкування

Блаженнішого з молоддю. Навпевно, ніхто навмисне їх не ставив поруч, але повсякчас так виходило: де був Митрополит Володимир, миттєво з'являлися усміхнені дитячі обличчя. Чим це пояснити? Твердість і впевненість у духовному виборі, а головне — доброта — їхні юні серця відчувають одразу.

Для меморіальної виставки було відібрано декілька десятків фото різних років. Світлини події і, власне, дуже схожі між собою. Як будуть сприйматися

вони у майбутньому? Відповісти на це запитання спробуємо згодом, коли відчемо посправжньому, кого і що втратили. Особистість Митрополита Володимира вочевидь не вміщується у звичні уявлення про час і людину у часі. Тож замислюватися слід не над тим, чи цікаві комусь моменти його служіння, а над тим, чи зможемо наблизитися до цієї духовної вершини. Тоді-то і згадаємо про актуальність.

Людмила Нестуля.

Свято первоверховних апостолів Петра і Павла в Києво-Печерській Лаврі

✠ У неділю 6-ту після П'ятидесятниці, 12 липня, день пам'яті славних і всехвальних первоверховних апостолів Петра і Павла, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип співслужив Предстоятелю Української Православної Церкви Блаженнішому Митрополиту Київському і всієї України Онуфрію за Божественною літургією в Успенському соборі Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври.

Його Блаженству також співслужили митрополит Вострський Тимофій (Єрусалимська Православна Церква), намісник Лаври митрополит Вишгородський і Чорнобильський Павел, митрополит Вінницький і Барський Симеон; архієпископи: Білогородський Миколай, Гурій (Кузьменко), Чернігівський і Новгород-Сіверський Амвросій, Житомирський і Новоград-Волинський Никодим; єпископи: Туровський і Мозирський Леонід (Білоруський екзархат Руської Православної Церкви), Ровеньківський і Свердловський Пантелеїмон, Боярський Феодосій, Обухівський Іона, Конотопський і Глухівський Роман, Ірпінський Климент,

Бородянський Варсонофій, Фастівський Даміан, Вознесенський і Первомайський Алексій, Золотоніський Іоанн, а також духовенство монастиря та столиці.

Після читання Святого Євангелія Блаженніший Владика звернувся до пастви зі словом проповіді, в якій закликав кожного наслідувати приклад міцності віри святого апостола Петра та духовну мудрість святого апостола Павла.

Наприкінці літургії відбувся молебень перед іконою святих первоверховних апостолів Петра і Павла, після якого Його Блаженство привітав усіх присутніх з недільним днем та зі святом, а намісника Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври митрополита Павла — з днем тезоіменитства.

Його Блаженство відзначив особливий благодійний молитовний дух братії Києво-Печерської Лаври, звернувши увагу на благоустрій та високий рівень реставраційних робіт у монастирі. Предстоятель побажав Владиці-наміснику милості Господньої та Його благословення на подальше процвітання Лаври й благословив усіх присутніх.

Урочистості на честь Горбанівської чудотворної ікони Божої Матері

✠ Це було надзвичайно піднесене духовне явище. Напередодні свята всеношне бдіння звершив, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, Преосвященний єпископ Новокаховський і Генічеський Філарет у співслужінні духовенства Полтави і Полтавського району.

А вже у саме свято, у понеділок 13 липня, Божественну літургію очолив керуючий Полтавською єпархією Високопреосвященніший митрополит Филип. Його Високопреосвященству співслужив єпископ Новокаховський і Генічеський Філарет. Разом із архієреями підносили молитви до Господа та Його Пречистої Матері понад 70 священників Полтавської єпархії.

Слідуючи благочестивій традиції, після завершення літургії духовенство з численними вірянами здійснили хресний хід з Горбанівським образом до джерела, де колись було знайдено ікону, прохаючи у Цариці Небесної особливої ласки Божої і для полтавців, і для всієї України, і для всього православного світу.

Владика Филип біля джерела звершив молебень з акафістом Пресвятії Богородиці та освятив воду.

На завершення всі були запрошені до святкової трапези, яку благословив Владика Филип.

Післямова

Перед Горбанівською іконою — даром Богородиці

З чого складаються наші будні? З житейських справ, яких у кожного чимало. Іноді, проживаючи відміряні нам Богом дні, за буденними клопотами про матеріальне більше нічого не бачимо.

Але якщо сліпий не бачить сонця, це не означає, що сонця немає.

Серед благ і коштовностей світу цього осібно стоїть зовсім інше багатство. Той, хто його пізнав, ні на що його не проміняє. І якщо й не поспішити відразу продавати все заради цієї однієї перлини, за словом Євангелія, — бо духовна неміч стала хворобою зниженого комфортом людства, — то принаймні визначить як пріоритет у житті. Ця перлина — віра православна.

Християни бережуть її впродовж двох тисяч років, сприйнявши від апостолів — учнів Спасителя, й передаючи з покоління в покоління. Жодні гоніння не в силі були перервати цієї наступності. Приймаючи християнство від Візантії, тисячу років живуть у Православ'ї і спадкоємці святої Русі, й трепетно вклоняються святиням, які є справжнім одкровенням про Бога, виявом Його любові й всемогутності.

Серед святинь полтавцям особливо дорога Горбанівська ікона як дар Самої Богородиці. Три століття благоговійно зберігають її. Цього року люд полтавський знов пройшов хресним ходом до Горбанівського джерела. З молитвою, піснеспівами, з хоругвами й іконою Заступниці Полтавської — списком головної святині полтавського краю. От і урок усім: як не намагалися у минулому столітті витравити з серця народного православну віру, як не забороняли шанування святинь, як не старалися припинити хресні ходи в Горбанівку, де колись було явлено чудотворний Горбанівський образ Божої Матері, а мале стадо Христове зберегло й віру, й ікону, й традицію святкового шанування.

Явлення ікони відносять до початку XVIII століття. Полтавська святиня — копія Корсунської ікони, писаної євангелістом Лукою і принесеної з Херсонеса в Київ у 988 році рівноапостольним князем Володимиром. Названа Горбанівською ікона за прізвиськом козака

Горбаня, що знайшов її на своїй пасіці, коли косив траву. Вже у момент знайдення сталося чудо — з ока Богородиці, лик Якої було ненавмисно поранено косяком, потекла сльоза. А скільки чудотворних проявів було явлено від ікони потім! Багатотисячні натовпи віруючих збиралися на богослужіння в день її знайдення, супроводжували хресними ходами ікону при урочистому перенесенні її з Горбанівки в

кафедральний собор Полтави і назад.

Тепер естафету віри прийняло наше покоління. Але нам ще треба зцілитися від вірусу богоборства і невір'я, що набув нині форми скептицизму, до того ж тепер обтяжений споживацтвом. Хоча минуло більше двох десятиліть від часу падіння атеїстичної системи, ми більше нагадуємо у своїй вірі немовлят, ніж досконалих мужів. А чудес

хочемо не менше, ніж наші попередники.

«По вірі вашій буде вам», — сказав Господь сліпим, які просили про зцілення. Згадаймо також, як Христос у Назареті не міг звершити ніякого чуда для земляків «за невірство їхнє». Віра — необхідна умова для того, щоб відбулося духовне діяння.

Чи така в нас тепер віра, щоб Господь, Божа Матір і святі являли нам чудеса? Щоб після молитви зцілювалися наші рідні, щоб припинялися війни, щоб ми духовно перероджувалися? А якщо не така наша віра, то чому? Чи не тому часом, що ми не готові жити з Богом, не готові брати на себе відповідальність? А може, просимо не з любові до інших, а з егоїстичної любові до себе? Відповідь на ці запитання хай кожен дасть собі сам. Вклонитися ж Богородиці перед її чудотворним образом Горбанівським і попросити про зміцнення віри, про спрямування на путь істини мають можливість усі: Горбанівська ікона перебуває в Макаріївському кафедральному соборі — «ось тепер час благоприємний, ось тепер день спасіння» (2Кор. 6:2).

Людмила Самойлова.

День пам'яті святих отців шести Вселенських Соборів

✠ У неділю 8-му після П'ятидесятниці, день пам'яті святих отців шести Вселенських Соборів, 26 липня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в Свято-Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Його Високопреосвященству співслужили клірики кафедрального собору.

Вселенським Собором називається вищий орган влади в Церкві, що має право вирішувати головні питання її життя. Він складається з сукупності всіх єпископів Церкви. За всю історію відбулося сім таких

Соборів. У цей день за церковним календарем відзначається пам'ять святих отців, які були присутні на шістьох із них: Нікейському (325 рік, 318 єпископів), I Константинопольському (381 рік, 150 єпископів), Єфеському (431 рік, 200 єпископів), Халкідонському (451 рік, 630 єпископів), II Константинопольському (553 рік, 165 єпископів), III Константинопольському (681 рік, 170 єпископів).

Наприкінці літургії Владика привітав усіх присутніх з недільним днем, розповів про урочисті заходи, присвячені 1000-літтю праведної кончини святого рівноапостольного князя Володимира, і благословив усіх.

1000-річчя пам'яті рівноапостольного князя Володимира

✠ Напередодні свята Хрещення Русі та 1000-ліття блаженної кончини святого рівноапостольного великого князя Володимира, 27 липня, Предстоятель Української Православної Церкви, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Онуфрій очолив святковий молебень біля пам'ятника Хрестителю Русі,

що на Володимирській гірці в Києві.

На урочистості до столиці з різних регіонів України були привезені святині Православ'я — вісім чудотворних ікон Божої Матері, перед якими віруючі мали змогу помолитися на Володимирській гірці та згодом у Києво-Печерській Лаврі.

Разом із його Блаженством за богослужінням молилися представники Помісних Православних Церков Болгарії, Чеських земель і Словаччини, єпископат та духовенство всіх єпархій Української Православної Церкви, а також понад 60 тисяч православних віруючих з усієї України, у тому числі представники Полтавської

єпархії на чолі з правлячим архієреєм Владикою Филипом.

Після завершення молебня від пам'ятника святому Володимиру на чолі з духовенством рушив багатотисячний хресний хід із святинями до Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври. Велелюдна хода пройшла центральними вулицями Києва. Біля поклінного хреста на вулиці Грушевського його Блаженство разом із усім духовенством та мирянами підніс молитви за упокій душ тих, хто загинув під час трагічних подій лютого 2014 року.

У День Хрещення Русі та 1000-ліття святого рівноапостольного великого князя Володимира, 28 липня, Блаженніший Митрополит Київський і всієї України Онуфрій звершив Божественну літургію в Успен-

ському соборі Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври. Його Блаженству співслужили представники Помісних Православних Церков: митрополит Клузький Андрій (Румунська Православна Церква), митрополит Ловчанський Гавриїл (Болгарська Православна Церква), архієпископ Бероунський Йоаким (Православна Церква Чеських земель і Словаччини), архієпископ Люблінський і Холмський Амель (Польська Православна Церква); єпископат, а також духовенство всіх єпархій України. Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у числі інших ієрархів співслужив Предстоятелю за Божественною літургією.

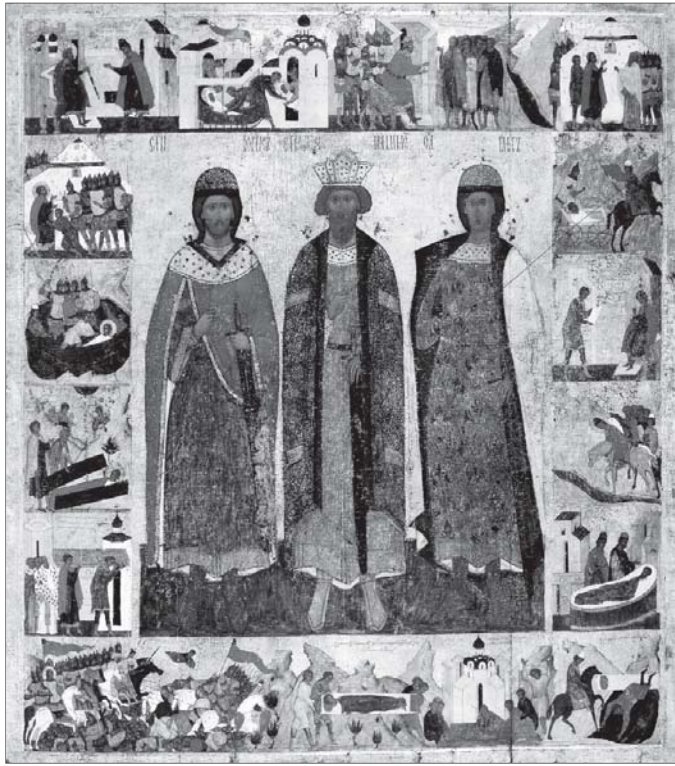

Про державотворення і святість

Святість і політика — чи бувають вони сумісні? Запитання, на перший погляд, безглузде. Спостерігаючи за тим, що відбувається довкола в політичному житті, і на думку не спаде поєднати горне із занадто земним. І від того, що земне навіть не помишляє про небесне, стає просто важко. Іноді здається, що ми захлинаємося політикою, тонемо в ній.

А між тим наша вітчизняна історія — цілком земна, політично насичена — знає яскраві приклади святості політичних діячів. Про них годилося б пам'ятати завжди і тим більше доречно згадати нині у зв'язку з бурхливим політичним життям у країні (насуваються вибори, на сході країни ситуація залишається досить напруженою тощо). А для нагадування є ще й привід — кругла (навіть дуже кругла) дата пам'яті трьох святих, яких усі ми повинні вважати зразком як у вихованні своєї душі, так і в ставленні до інших людей, зокрема й у сфері державних справ. Наприкінці липня і на початку серпня виповнилася тисяча років з дня смерті рівноапостольного великого князя Володимира, Хрестителя Русі, й тисяча років з дня смерті його синів страстотерпців Бориса і Гліба.

Вони були державотворці. Київська Русь сформувалася як держава саме за правління Київського великого князя Володимира. В його руках концентрувалася могутня влада — фінансова, військова, політична, ще й особиста. В тогочасному суспільстві, що недалеко відійшло від племінного устрою, не було виробленої системи державного примусу, але був впливовим авторитет правителя і його оточення. Невипадково у «Повісті временних літ» преподобний Нестор Літописець зазначає, що після заклик князя вийти до Дніпра хреститися «з радістю пішли люди, радіючи і кажучи: “Якщо б не добре це було, то не прийняли б наш князь і бояри”». Тож не має ніякого підґрунтя атеїстична версія про примус киян до святого хрещення. А от про особисту відповідальність святого князя за вибір державного курсу варто задуматися:

Святі князі Володимир, Борис і Гліб з життєм Бориса й Гліба. Ікона першої чверті XVI століття.

якою високою була ця планка! І де він черпав неабияку мудрість? А крім мудрості, цей державний діяч мав милосердне серце, був лагідний, турбувався про ближніх... Літописні джерела так характеризують першого правителя Київської Русі не задля красного слівця. Згадаймо, що народ у билинах назвав князя Володимира Красним Сонечком. Отже, його любили і шанували. І було за що.

Майже три останніх десятиліття життя правителя русів (так називають наш народ сучасні князю Володимирі іноземні історичні джерела) рясніють добрими справами. Він своїм коштом годує жебраків, лікує хворих, жертвує десятину на будівництво церков, розпускає свій «гарем», турбується про заснування училищ і навчання дітей, відмовляється підписувати смертні вирoki навіть запеклим злочинцям, пробачає державну і особисту зраду своєму синові Святополку...

Це при тому, що на початку свого політичного життя Володимир був жорстокий, владолубний, у своїх страстях пожадливи — про це також оповідають документи.

Вказують літописці і причину преображення. Разюча зміна з князем відбулася із прийняттям ним християнства. Цей колишній лютий язичник втілює у життя заповіді Христові. Він правив Руссю 37 років, з них 28 — будучи християнином. Хрещення для нього було не звичаєвим обрядом, це було Таїнство поєднання з Христом. Христовим світлом, подібно до апостолів, святий Володимир просвітлював і свій народ, наставляючи на шлях істини та праведності особистим прикладом віри і діянь. На основі християнства він збудував і славетну державу, про яку людство пам'ятає впродовж тисячоліття!

Але якщо зі святістю і роллю в державотворенні князя Володимира все більш-менш ясно, то про роль Бориса і Гліба у розвитку й утвердженні держави розповідають менше. Хоча їхній подвиг унікальний.

1015 рік. Помирає фундатор Київської Русі святий князь Володимир. З дванадцяти своїх синів він волів бачити на Київському престолі Бориса, якого любив найбільше.

Діти в князя Володимира були від різних дружин, старші жили недружно, народжені вони були в ті часи, коли князь був язичником і страсті кипіли в його душі. Наймолодші — Борис і Гліб — теж народилися до Хрещення Русі, але з прийняттям християнства великий князь Володимир Святославич старався виховати їх у християнському благочесті. Борис був названий у святому хрещенні Романом, Гліб — Давидом. Брати любили один одного. Часто бувало так, що Борис читав якусь книгу — зазвичай життя або муки святих, — а малий Гліб сидів поруч і уважно слухав. Брати бажали наслідувати мучеників за Христа, навіть молили Бога про це. Як видно, Господь не забув цієї дитячої молитви.

Коли Борис і Гліб подорослішали, князь Володимир поставив їх правити землями: Борису дістався Ростов, Глібу — Муром. Перед своєю смертю великий князь прикликав Бориса в Київ, але надійшла звістка про наближення печенігів, і Борис вирушив із військом у похід. На зворотному шляху йому повідомили про смерть батька, про захоплення влади в стольному граді найстаршим братом Святополком (прозваним у народі Окаяним) і намір останнього вбити реальних претендентів на престол.

Боротьба за владу, братська міжусобиця була тоді справою звичайною — народ Русі лише починав шлях сприйняття християнських цінностей як норми. У Бориса були всі шанси стати великим князем: його любив народ, підтримувала військова дружина, зрештою, на його боці був і голос померлого правителя, про що, напевно ж, знали кияни. Воеводи і дружина, що були з ним, пропонували йти на Київ і силою узяти владу. На превеликий подив свого оточення, святий Борис навідріз відмовився: «Не підніму руки на старшого брата мого, якого мені слід вважати за батька». Його не зрозуміли і покинули майже всі. Про це донесли Святополку, і той послав убивць розправитися з Борисом. Через короткий час посланці Святополка вбили і юного Гліба, який теж, як і Борис, не мав наміру ворогувати за владу.

Це були звичайні політичні вбивства. Таких злочинів

людство нараховує тисячі. У чому ж святість Бориса і Гліба? І що дали вони Київській Русі як державні діячі?

Замість братовбивчої міжусобиці брати Борис і Гліб, керуючись Христовою заповіддю про любов, обрали смерть, пожертвували владою і своїм життям заради Христа. І свій останній час зустріли з миром у душі й молитвою в серці. Борис саме молився за недільним богослужінням, коли в його намет увірвалися вбивці. Він устиг причаститися, а останніми його словами було звернення: «Браття, почніть і закінчіть наказане вам, і хай буде мир братові моему і вам, браття». Гліб своїм чистим серцем не може повірити у підступність старшого з братів; зрозумівши намір зловмисників, просить про помилування, а потім приймає смерть зі смиренням. Як свідчить один із життєписів, супровідникам юного князя навіть було заборонено піднімати зброю на його захист.

Так, вони вчинили наперекір людській, земній логіці й віддали перевагу Євангелію, яке не від світу цього. Вони зробили те, що в ті часи на Русі, звиклій до кровної помсти, було ще новим і незрозумілим, вони показали: за зло не можна віддавати злом навіть під загрозою смерті. І це настільки вразило Русь, що вся земля визнала їх святыми — вони стали першими святыми Русі. Про їхні останні дні життя й загибель збереглося понад двісті літературних пам'яток! Під впливом подвигу любові святих страстотерпців Бориса і Гліба відбувся на Русі переворот від язичницької свідомості до християнства.

Хіба це не дороговказ для нас?

До речі, за два роки до смерті рівноапостольного князя Володимира і його святих синів на Русь прийшов із Афону святий Антоній Печерський. Але страшна міжусобиця 1015 року змусила преподобного повернутися на Афон. Так гріх проганяє святість. Лише через півстоліття Господь знов прикличе преподобного Антонія запалити на Київських горах свічу чернецтва.

Священник Андрій Твердохліб.

Післямова

«Свята Русь» засвідчила невмирущість християнського ідеалу

Святкування тисячоліття з часу блаженної кончини святого рівноапостольного князя Володимира виявило глибоку шану десятків тисяч людей до свого православного коріння. І це лише з огляду на урочистості, що відбувалися на Володимирській гірці і потім під час інших заходів. Утім, чи можна вважати заходами (у протокольному сенсі цього слова) щирі молитви людей, піснеспіви і врешті грандіозну хресну ходу?

Центральною подією, про яку згадували під час подячного молебня біля пам'ятника святому Володимирі, безумовно, було Хрещення Русі. Понад тисячу років минуло з того часу, як мешканці стародавнього Києва хрестилися у водах Дніпра. Якою потім стала Русь? Вона преобразилася. У буквальному значенні. Образ Божий став ідеалом, моральним орієнтиром для наступних поколінь на сотні років уперед.

У наші часи дехто вважає Хрещення Русі суто церковною подією. Але, як свідчить історія нашої Вітчизни, життя за християнськими законами, прагнення святості в усьому, за що б не бралася людина

у своїй діяльності, докорінно змінило давньоруське суспільство. Завдяки мужньому і далекоглядному вибору святого Володимира Київська Русь увійшла у спільноту цивілізованих народів. Уже з кінця X століття на нашій землі розпочалося суспільне піднесення. Широка освітня діяльність, школи для різних верств населення, перші бібліотеки, література, зодчество і живопис — це те, що з часів Хрещення Русі і донині живить нашу культуру плодоносними смислами. Невипадково подвиг (у тому числі й особистий) святого Володимира прирівнюють до подвигів перших християнських проповідників.

Зерна святості не бідніють і досі. Під час багатотисячної ходи вулицями Києва до Свято-Успенської Києво-Печерської Лаври ми запитували людей, що йшли пліч-о-пліч, якими є їхні сподівання. Відповіді простих вірян були різними. Але в одному вони були однакові. Зважаючи на неспокійну обстановку в країні, мешканці Києва і Вінниці, Запоріжжя і Полтави висловлювали надію на мир і порозуміння у суспільстві. А ще раділи з того, що попри усе Православ'я у народі міцнішає. І, власне, саме об'єднання

людей, їхня спільна молитва за добро і зло — ось цей, християнський, погляд на життя — і є духовним пам'ятником насназі святого Володимира і наступних поколінь.

Хресна хода — це теж данина православної традиції. Цього року рух паломників і духовенства відбувався під святим покровом кількох чудотворних ікон Божої Матері: «Касперівської», Святогірської, Охтирської, Почаївської, Зимненської, Піщанської, «Троєручиці-Бердянської», «Зглянься на смирення», а також ікони святого рівноапостольного князя Володимира з часткою мощей. Кожен із святих образів представляє той чи інший куточок України. Їх зібрання у Києві символізувало єднання людей навколо Української Православної Церкви незалежно від того, звідки вони приїхали. Духовна сила цієї консолідації була особливо відчутною, коли розпочалося всенічне бдіння біля Успенського собору Лаври. «Свята Русь» вкотре нагадала про себе і засвідчила невмирущість християнського ідеалу, осердям якого є любов і віра.

Людмила Нестуля.

Велико-Будищанський Свято-Троїцький монастир: повертаючись на круги своя

Із попелу...

Хто знає, можливо, не тільки у Свято-Миколаївському храмі Диканьки молилася Господу мати майбутнього уславненого нашого земляка Миколи Васильовича Гоголя, щоб послав їй здорових діточок. За деякими свідченнями, Марія Іванівна Гоголь-Яновська була й у Велико-Будищанському Преображенському монастирі поблизу села Великі Будища. На той час обитель уже мала свою історію, її насельниці працювали Господу з початку XVII століття. І ще сторіччя після того, коли вже монастир був перейменований на Свято-Троїцький, возносилися тут чисті молитви. Духовний лет був перерваний у 1920-х роках: сестер репресували, монастир пограбували й ліквідували...

І лише через 90 років в обителі знову запалала свічка молитви до Господа.

Спочатку, у 2008-му, монастир відновили як Троїцький Велико-Будищанський жіночий скит Полтавського Хрестовоздвиженського жіночого монастиря. А вже у 2012 році, 20 липня, Священний Синод Української Православної Церкви на основі рапорта Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа благословив відкриття Свято-Троїцького Велико-Будищанського монастиря у селі Писарівщина Диканського району Полтавської області.

У передчутті зустрічі

Дорога, що в'ється поміж крутих пагорбів, приводить нас у самісінький центр села Писарівщина. І ми з благоговінням перед силою людського духу і любові до Господа робимо перший крок на землі, омитій сльозами і возвеличеній

молитвами не одного покоління сестер. Назустріч нам виходить тендітна жінка у чорному і привітно посміхається. Ігумення Нонна. Не минуло й години, як ми тут уже почувалися так, ніби після довгої виснажливої дороги опинилися вдома. Невимовна благодать увійшла у наші душі, й несподівано, хай хоч і ненадовго, відійшла суєта суєт, залишилась за воротами монастиря... А ігумення Нонна продовжувала розповідати про чудо, що звершувалося нині на наших очах.

— Коли ми приїхали сюди, тут були тільки холодні обдерті стіни. Ні дверей, ні вікон... Храм, звичайно, не опалювався, людям доводилось стояти на холодній підлозі. Через час прийшлося-таки звернутися в лікарню — застудилася, лікар відразу здогадався, що живу в приміщенні, в якому мокро, холодно і багато плісняви...

Слухаючи ігуменю, вдивляюся у її добрі привітні очі й намагаюся вловити у погляді хоча б найменший натяк на жалощі з приводу всього пережитого... Але де там! Натомість вона заряджала мене своєю

безмежною у Божій благодаті вдячністю за все, що Він посилає:

— Знаєте, в усьому ж відчуваєш руку Божу. І немає нічого важливішого у чернецтві, як прагнення допомогти ближньому. Адже Господь усе нам дає для цього: сили, паломників і трудників, які приїдять звідусіль нам допомагати. Треба тільки вірити, любити і молитись Йому. А Він завжди поруч.

Паломники

Вони посоромилися назвати свої прізвища. Адже приїхали допомагати сестрам не задля того, щоб їм дякували і їх хвалили. Приїжджають сюди часто за велінням душі. А роботи всім тут вистачить. Так вони і залишились у нашій пам'яті скромними трудниками, які вже знайшли свою дорогу до храму.

Надія приїхала аж із Кобеляк попрацювати на вихідні. На запитання, що для неї є головним у спілкуванні з сестрами, відповіла, що хочеться бути якомога ближче до Бога. Адже мирське життя потроху

занапащає чисті душевні порухи, а в монастирі все повертається на круги своя. І монастир спільними зусиллями черниць і мирян поволі повертається до життя. Нещодавно і молодшого брата, ще підлітка, привозила, щоб також допоміг монастирю. Хлопець після поїздки повернувся додому дещо іншим, більш слухняним і поміркованим. Збирається ще приїздити разом із сестрою.

Не оминають обитель і чоловіки. Ось якийсь чоловіча настирливо допитується в ігумені, де знайти гайковий ключ. Виявляється, він також трудник. Приїхав на кілька годин із Полтави, аби налагодити електричне освітлення...

А ще тут звичні відвідувачі — селяни з Писарівщини, вони завжди поруч. Допомагають хто чим може.

— Ми всі дуже тісно пов'язані. Якщо раптом щось у селі трапляється чи в Диканьці, Будищах, які теж недалеко, мені відразу повідомляють. А то й телефонують: «Матушка, помоліться!» І ми з сестрами, звичайно ж, молимося, — розповідає ігумення Нонна.

Так і живуть. Монастир у селі. І село у монастирі. Напевне, тому, що звершують священну справу, тут відчувається в усьому благодать єдності світу з Богом.

Пригадалося інтерв'ю з митрополитом Філіпом: «Першим критерієм міцності церкви є кількість і наявність монастирів. Не псевдомонастирів, де ходять наряджені в монашество, а обителей, де люди прагнуть глибшого духовного православного життя... Якщо ми говоримо, що православна віра, Православна Церква — це основа нашої духовної національної ментальності, то підґрунтям православної віри є монастирі».

Від'їзд

— Я завжди кажу сестрам, що ми прийшли сюди спасатися, — наголошує ігумення. — Ми сюди прийшли служити Богу, а не своїм примхам та звичкам. Ми прийшли зректися всього грішного, що буває з кожним. У монастир своєю волею ніколи не прийдеш, а тільки з волі Божої.

З волі Божої у Велико-Будищанському Свято-Троїцькому жіночому монастирі шість насельниць нині звершують свій духовний подвиг... Ми від'їжджали, поверталися у велике гомінке місто з усіма його мирськими радощами і печалями, а вони молились у домовій церкві за всіх братів і сестер на цій грішній землі. А потім звично пішли виконувати щоденну роботу з облаштування приміщень і подвір'я воскреслої обителі. Перед моїми очима ще довго стоятиме картина: тендітні жіночі постаті у чорному за воротами монастиря звершують хресний хід... Вони об'єднують навколо Христа всіх, хто шукає дорогу до Нього. «І на круги своя повертається дух...»

Лана Кирдан.

З редакційної пошти

Постійна читачка «Відомостей Полтавської єпархії» з села Ковалеве Котелевського району Ганна Пантелеймонівна Мяло надіслала в редакцію замітку з котелевської газети «Народна трибуна» з проханням передрукувати: «Хай читає вся область про таких людей». А герої публікації — родина священика.

Родина — їхнє найбільше щастя

Сім'я Шутків мешкає у Великій Рублівці Котелевського району четвертий рік. Голова родини Стефан Шутко — протоієрей, настоятель місцевої Всіхсвятської церкви. Першу службу звершив тут 5 січня 2012 року. Випало йому займатися будівництвом нового храму у Великій Рублівці.

— Я вже мав подібний досвід, бо на Сумщині, де служив раніше, збудував дві сільські церкви, — говорить 41-річний отець Стефан.

Його дружина, матушка Наталія, служить у церкві регентом-псаломщиком. У подружжя четверо дітей.

Найстарший Юрій — студент Глухівського педагогічного коледжу. Олена і Богдана навчаються у Велико-Корублівській школі. А найменшій донечці Іринці лише два роки. Вона потіха для всієї родини.

Виховують дітей у любові й злагоді, змалку привчають до роботи.

Діти Шутків постійно ходять до церкви. Це стало прикладом для інших сільських дітей, які тепер теж усе частіше відвідують храм. А ще у родині обов'язково дотримуються посту — у середу і п'ятницю не їдять скоромного.

— Родом ми із Закарпаття. Там практично всі двічі на тиждень постуєть, ходять до церкви. У батьків моєї дружини було шестеро дітей, у її ж бабусі — 73 онуки! Якось вона у дитинстві пішла до бабусі в гості. Посадила старенька онуків за стіл, усім молока наливає, а Наталку минула й каже: «Тобі вже сім років виповнилося. Треба постувати, а сьогодні якраз той день». Дружині це дуже запам'яталося.

Приємно, що повніться Котелевський край такими прекрасними родинами. Бо родинне щастя — то велика цінність для кожної людини.

Ірина Шило.

«Будьте подібними до мене, як я до Христа»

Закінчення. Початок у №6.

Часто можна почути, як люди, порушуючи заповіді Божі (а нерідко і не збираючись їх виконувати), виправдовуються: «Ми вирости в нецерковному середовищі, нас ніхто не вчив закону Божому, у наш час і в нашому суспільстві неможливо жити за християнськими принципами». Звичайно ж, середовище впливає і на виховання (тобто формування особистості) людини в ранньому віці, і на її поведінку в подальшому. Ми знаємо, що майбутній апостол Павел був іудеєм і в юності ретельно вивчав Закон (тобто Священне Писання) під керівництвом його найкращих знавців (тобто отримав вищу теологічну освіту того часу). Причому це було не просто інтелектуальне вивчення, а саме виховання в іудейській релігійній традиції, що передбачало ревне виконання Закону та боротьбу з його порушеннями. Саме цим пояснюється участь Савла у гоніннях на християн: він переслідував їх як відступників від закону Мойсея. Однак апостол Павел ніде не виправдовує свій гріх і не звинувачує своє середовище та виховання, прекрасно усвідомлюючи, що це його власна провина. Адже в тому ж самому середовищі виховувався Никодим, котрий був таємним учнем Христа і котрого Господь називав учителем Ізраїля (Ін. 3:10). Учитель Савла Гамаліїл не був прихильником гонінь на християн, мудро зауваживши на засіданні синедрону, що якщо ця справа від людей, то вона сама розпадеться, а якщо від Бога, то її неможливо знищити (Діян. 5:38–39). Отже, в одному й тому ж середовищі люди, що дістали однакоє виховання, чинять по-різному. Кожен робить свій особистий вибір і сам несе за нього відповідальність. Із тих, хто був вихований у радянському атеїзмі (а наймолодшим із них нині 45 років), одні ходять до церкви, сповідаються і причащаються, читають Священне Писання, а інші й далі (уже 25 років!) продовжують «нічого не знати і не розуміти». З однаковими зарплатами одні люди живуть на ті гроші, що заробили, інші займаються крадіжками та шахрайством. В однакових умовах одні люди народжують і виховують дітей, а інші роблять аборти. І якщо ми будемо виправдовуватись, перекладаючи власну провину на інших людей, пояснюючи все «таким часом» чи складними обставинами, наше духовне падіння буде продовжуватись. А перший крок на шляху покаяння ми зробимо, коли усвідомимо власну відповідальність за наші гріхи, подібно до апостола Павла.

Святі апостоли Петро і Павел, проповідуючи Євангеліє, стикалися з безліччю труднощів, зазнавали переслідувань, терпіли страждання і закінчили своє земне життя мученицькою смертю. Що ж спонукало їх до цього? Від своєї проповідницької діяльності вони не мали ні багатства, ні слави, ні навіть просто спокою. За свідченням апостола Павла, вони були «мов сміття для світу, мов прах, котрий усі топчуть» (1 Кор. 4:13). Та для них усі ці зовнішні обставини були дрібницями, бо в їхніх серцях горіла любов до Бога і людей. Петро чус від Спасителя заклик пасти стадо Господнє після того, як на запитання Христа відповів, що любить Його. Саме ця любов до Господа і уподібнення Йому давала апостолам насагу в їхніх трудах. Апостол Павел говорить: «Уже не я живу, а живе в мені Христос» (Гал. 2:20). Господь втілювався і добровільно постраждав на хресті, щоб через Свою смерть дарувати людству вічне життя. Апостоли, уподібнюючись до Спасителя, проповідували слово Боже, не шкодуючи життя, щоб спасти людей. Любов, що переповнювала серця Петра і Павла, прагнула, щоб люди не залишалися під владою гріха, наслідуючи у вічності загибель, а щоб, пробуджені словом проповіді, встали на боротьбу з дияволом і, перемігши його, увійшли в Царство вічного блаженства. Святитель Іоанн Златоуст так говорив про апостола Павла: «Я не знайду слів, щоб описати, якою любов'ю до людей палало серце цього великого апостола. Його любов була ширшою за океан, вона була більш яскравою і гарячою, ніж будь-який вогонь». Він любив людей так, ніби був їхньою матір'ю. До своєї пастви, котра піддалася омані, він звертається: «Діти мої, заради котрих я знову в муках народження, доки не зобразиться у вас Христос!» (Гал. 4:19). Апостол Павел ладен сам бути відлученим від Христа, тільки щоб наслідували життя вічне ті, кому він проповідував (Рим. 9:3). Якщо ми маємо у серці хоча б маленьку іскорку такої жертвовної любові, якщо ми бажаємо спасіння тим, хто поруч із нами, і готові трудитися для цього, тоді — й тільки тоді — ми самі маємо надію наслідувати Царство Небесне. Адже заповідь про любов, як сказав Сам Спаситель, є найважливішою, і на ній стоять «весь закон і пророки» (Мф. 22:37–39). Любов до Бога і ближніх утримає наші уста від лихих слів, ноги — від гріховних шляхів, руки — від злодіянь, у душі не залишиться місця для злоби і лукавства, а в житті — для егоїзму. З любов'ю в серці ми зможемо носити тягарі один одного і так виконаємо закон Христа (Гал. 6:2).

Святі апостоли Петро і Павел.

Симона, майбутнього апостола Петра, Господь покликав іти за Собою, коли той зі своїм братом ловив рибу (Мф. 4:18–20). Савла, майбутнього апостола Павла, Господь покликав через чудо: після того як засяяло світло і пролунав голос Божий з неба, у Савла Господь забрав зір, щоб відкрилися його духовні очі, а потім, коли ревнитель закону побачив свій гріх, він прозрів і прийняв хрещення (Діян. 9:3–19). Нас також Бог приводить до Себе різними шляхами. До когось Він говорить тихим голосом совісті. Іншим Господь посилає скорботи, щоб через них люди згадали про свої гріхи й усвідомили, як далеко вони відійшли від Бога. Дехто пробуджується від духовного сну в результаті природних катаклізмів чи соціальних потрясінь. Шляхи різні, але мета одна — Сам Господь. Він є і нашим Супутником і Проводирем на шляху до Царства Небесного, і Щедрим Царем, що кличе усіх на трапезу вічного свята, і Самим Найвищим Блаженством, Якого всі ми покликані причаститися.

Апостол Петро мав сім'ю, в Євангелії згадується його теща, котру Господь змілів (Лк. 4:38–39). Апостол Павел був неодруженим. Апостол Петро був простим рибалкою, людиною малоосвіченою, так

що під час проповіді первосвященики, помітивши, що він людина «некнижна», дивувалися силі його слова (Діян. 4:13). Апостол Павел був ученим свого часу, так що римський правитель, намагаючись спростувати його слова про Воскресіння Христа, вигукнув: «Велика вченість доводить тебе до божевілля» (Діян. 26:24). Як бачимо, Петро і Павел були зовсім різними людьми, але обох Господь покликав на Своє служіння і обох зробив великими світільниками Своєї слави — первоверховними апостолами. Усі ми є різними за соціальним станом, за спеціальністю та рівнем освіти, за віком та станом здоров'я, але всі ми є дітьми Отця Небесного, Котрий усіх нас любить і всіх нас — і вчених, і малограмотних, і сімейних, і неодружених, і багатих, і убогих — кличе до Себе. Кожному з нас Творець дарував безсмертну душу, за кожного з нас Спаситель пролив Свою кров на Голгофі, кожного Свята Соборна і Апостольська Церква закликає прийняти благодать Святого Духа і наслідувати життя вічне. Життєві шляхи у людей неоднакові, але кожен буде відповідати на одні й ті ж запитання Небесного Судії: як він прожив своє земне життя, як скористався Богом дарованими здібностями та можливостями, яких зусиль доклав для свого спасіння, чи почув у безодні гріха той голос, яким Господь кликав його, і чи відгукнувся на цей голос?

Цей голос уперше пролунав в Едемському саду, коли до першого грішника, що ховався від Бога за деревами, Господь звернувся зі словами: «Адаме, де ти?» (Бут. 3:9). Він закликав людину усвідомити той стан, у якому вона опинилася внаслідок порушення волі Божої, покаятися і слідувати за Своїм Творцем, а не віддалятися від Нього. Цей голос Божий звучав в устах пророків Старого Завіту, він пролунав на берегах Йордану, коли вийшов на проповідь Іоанн Хреститель. До цього закликав Спаситель під час Свого земного служіння: «покайтеся і віруйте в Євангеліє» (Мк. 1:15), «навчіться від Мене, бо Я лагідний і смиренний серцем», «хто Мені служить, за Мною хай слідує, і де Я, там і слуга Мій буде» (Ін. 12:26). До покаяння та єдності з Богом через уподібнення до Христа закликають нас Його учні Петро і Павел і в своїх посланнях, і самим своїм життям. І ми, вшановуючи їхню пам'ять, маємо не лише звертатися до первоверховних апостолів з молитвами, а й почути їхній заклик наслідувати їхній приклад, щоб бути гідними учнями нашого Спасителя і дітьми Отця Небесного.

Священик Сергій Антонюк.

ЄПАРХІАЛЬНА ХРОНІКА

31 травня при Духовно-просвітницькому центрі Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська на честь закінчення навчального року було організовано сімейний пікнік за участю вихованців недільної школи та їхніх батьків. Після цікавих конкурсів та естафет відбулася спільна трапеза, за якою спілкувалися і дорослі, й малі, відкриваючи внутрішній світ один одного.

2–3 червня вихованці другого відділення Православного військово-туристичного клубу «Пересвіт» міста Комсомольська здійснили дводенну водну подорож Псьом. Її організували керівники клубу ієрей Георгій Коваленко та Анатолій Миколаєвич Беґейма. Основною метою було ознайомлення вихованців клубу з водним туризмом.

Похідне життя — важлива ланка у вихованні учасників клубу. В поході немає телевізора, комп'ютера, немає батьків, які вирішать усі проблеми за дітей. Долаючи труднощі в походах, вихованці клубу стають більш самостійними, врівноваженими, сміливими та винахідливими.

3 червня, після закінчення навчального року, почали працювати дитячі літні табори, й діти не залишилися без опіки дорослих. Вихователі табору при Старосанжарській загальноосвітній школі I–II ступенів щорічно просять Божого благословення для забезпечення якісного і змістовного оздоровлення своїх підопічних. Цього року настоятель Свято-Успенського храму протоієрей Василій Антонь на запрошення

адміністрації та батьків теж благословив юних своїх прихожан гарно відпочити. Протягом зміни отець Василій зустрічав дітей у храмі, розповідав про його історію, про життє святого Мелетія Харківського, який народився у їхньому краї.

18 червня у Свято-Успенському соборі міста Миргорода настоятель, благочинний округу протоієрей Іоанн Созанський провів бесіду з вагітними жінками. Отець Іоанн розповів молодим мамам про значення молитви для успішних пологів, про важливість духовної підготовки, зокрема участі в Таїнствах сповіді та Причастя.

Священик наголосив і на необхідності хрещення новонароджених, підготовки до Таїнства, виважені до вибору

хрещених батьків і наданні дитині християнського імені.

«Така бесіда виявилась дуже своєчасною і корисною для всіх нас, хто прийшов у цей день послухати свого духовного наставника», — зазначила після розмови одна з прихожанок.

18–27 червня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відбувся туристичний похід викладачів та студентів Полтавської Місіонерської Духовної семінарії по мальовничих Карпатах України. Організував та очолював похід проректор з виховної роботи семінарії протоієрей Ростислав Денисюк.

Православні туристи здійснили багатокілометрову подорож по частині гірського

масиву. Побували на найвищій горі Мармароського хребта Піп Іван Мармароський, на вузловій вершині Чорногірського хребта Піп Іван Чорногірський, що на межі Івано-Франківської та Закарпатської областей, на найбільш високогірному озері України — Бребенескул (1801 м над рівнем моря).

Частина учасників походу була в Карпатах уперше. Їм по-доброму заздрили інші, оскільки бачили в очах непередаване захоплення красою. Та й бували туристи не могли стримати емоцій. Високі гори, що підіймаються до неба, затримуючи на вершинах хмари, стрункі ялинкові й смерекові ліси не залишали байдужим нікого. Мимоволі згадувалися слова молитви: «Слава Тебе, Господи, сотворившему вся!»

Повірити в людину разом з Богом

— Я часто кажу дітям, — зазначає отець Веніамін, — що приход може пробачити вам відсутність глибоких знань, якщо ви не дасте відповіді на якесь запитання, але ніколи не простить вам відсутності любові.

Але як любові навчити? І як навчитися?

Любові людина найбільше навчається в сім'ї. У семінарію ж приходять уже із закладеним у родині фундаментом, на якому молоді люди мають будувати свою душу, своє життя. І потрапляють знов... у сім'ю. Її складають ті, хто прийшов у семінарію за покликом віруючого серця — і педагоги, і студенти.

У цьому напівмонастирському закладі відчувається атмосфера мирності й порядку. Вільного часу у студентів небагато, за територію семінарії дозволяють їм виходити нечасто. Навчання для них — це не тільки потреба, а й головний послух. Дисципліна у закладі на хорошому рівні. І все ж немає на землі раю: хоча усі віруючі, виникають проблеми стосунків. Власне, так і має бути в силу різноманітності характерів, життєвого й духовного досвіду. І саме тут, у стінах духовної школи, майбутні священики, регенти, іконописці, месіонери повинні навчитися або хоча б покласти початок у своїй душі любові до ближнього, якого не розумієш, навчитися правильно вести себе в тих чи інших ситуаціях, налагодити стосунки з

викладачем, з однокашниками у келії, у класі — так би мовити, на малому приході, перед тим як випурхнути з alma mater у велике життя. Як і в будь-якому духовному закладі, у Полтавській семінарії є серед наставників ті, про яких діти знають: ця людина батько, брат, до нього можна звернутися з будь-якого приводу, з найскроєнішим запитанням і отримати чесну відповідь.

Отже, йдеться не просто про освіченість, не про те, щоб переповнити юні дарування знаннями й уміннями з літургії, стилістики, вокалу, матеріалознавства й безлічі інших предметів. Виховання в синергії з освітою — основа й мета навчального процесу в духовній школі. До того ж виховання не будь-яке, а християнське. Адже надзвичайно важливо, яким буде храм людської душі — щоб згодом не розхитали його вітри страстей, не змила ріка випробувань, щоб не розсипався він під ударами спокус.

— Семінарія — це велика скарбниця, з якої студент набирає коштовностей. Бери, скільки тобі потрібно, скільки можеш узяти, — говорить трьохкурсник Олександр Годун.

Протягом усього періоду навчання іконописці з Комсомольська випробовують себе в написанні ікон, розписі храмів. У «портфолію» семінарії — вже розпис храму в Греції, виконання мозаїки. Студенти регентського відділення практикують свої навички на службах у семінарських храмах і

Комсомольському Свято-Миколаївському соборі. А вихованці богословсько-місіонерського відділення, здобувши певну базу знань, готуються нести світу Слово Боже.

— Як пояснити сучасній матеріалістично вихованій людині, що таке справжнє щастя? Чи зрозуміє людина, що щастя можливе тільки на основі заповідей блаженств? — це запитання звучить на парі до викладача Священного Писання протоієрея Миколая Поплонтаного.

Передати не букву, але дух, не відокремити від світу, а допомогти зрозуміти його, навчити мислити й бути чесним — цей непростий екзаме́н щодня здають педагоги семінарії на заняттях. Здається, успішно, судячи з почуті відповіді:

— Щоб розповісти іншому про щастя, треба бути самому щасливим. Але не кожен, слухаючи, зможе сприйняти й пережити щастя. Чому ж люди нещасні? Якщо в тебе все є, а ти нещасний, значить, ти духовно убогий. І ніхто не зможе виправити цього, окрім одного Бога. Святий пророк Давид писав про це в псалмі: що уповання його

на Господа Бога, Який створив небо і землю. Він став царем, був багатий, мав безліч різних можливостей, а щастя знаходив тільки в Бозі. Хай це звучить ніби занадто по-книжному, але це реальність. Ось люди одружуються, щоб стати щасливими. Але з часом роблять один одного нещасними. Чому? Через нестачу жертвності. Щоб відчуті щастя, треба переступити через себе, зробити крок жертвності. Людина, яка не вміє жертвувати, ніколи не буде щасливою. А щоб зрозуміти, як бути щасливим, жертвуючи заради Христа, треба спочатку навчитися жертвувати хоча би заради своїх дітей. Як можеш полюбити Бога, Якого не бачиш, якщо не любиш брата твого, якого бачиш? Заповідь про блаженних, яких женуть за ім'ям Господнє, вже на вершині заповідей блаженств.

Щоб розповісти про щастя, треба бути самому щасливим... Щоб запалити світ любов'ю до Господа, треба самому Його любити...

У прагненні нести це світло любові у своїх серцях вихованці семінарії мають небесними покровителями преподобного Нестора Літописця і святого Миколая Японського. Святитель

Єпархіальна хроніка

20 червня завершив роботу дитячий літній оздоровчий табір при Духовно-просвітницькому центрі Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська. З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, табір працював з 8 червня. Відвідували його вихованці недільної школи та діти із загальноосвітніх шкіл — усього 35 дітей.

Під час роботи табору проводилися спортивні змагання з настільного тенісу, шах, шашок, було організовано купання в річці та пляжні конкурси, велопохід, прогулянку по Дніпру на острів Слави, вечірні «вогники» та бесіди на духовно-моральні теми. На прохання волонтерів міста Комсомольська вожаті та діти табору підготували та передали малюнки у зону АТО для військовослужбовців.

В останній день роботи табору в Покровському храмі Архирейського подвір'я було завершено Божественну літургію, під час якої всі вихованці причастилися Святих Христових

Таїн. Деякі дітки причастилися вперше в житті. Наступну зміну табору організовано для дітей старших класів та молоді.

21 червня, напередодні Дня скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні — річниці початку Великої Вітчизняної війни, у монастирських, соборних та парафіяльних храмах Полтавської єпархії, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, було відправлено заупокійні богослужіння за загиблими у тій Великій війні.

22 червня, у державний День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні, в урочистому покладанні квітів до Меморіалу Солдатської Слави, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, узяв участь секретар Полтавської єпархії протоієрей Михаїл Волощук. Учасники заходу вшанували пам'ять загиблих у Великій

Вітчизняній війні 1941–1945 років хвилиною мовчання. В цей момент зупинили свою роботу органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації (крім тих, де встановлено безперервний режим роботи), міські заклади освіти, культури, спорту.

22 червня, в день початку Великої Вітчизняної війни, вихованці Духовно-просвітницького центру Свято-Миколаївського собору Комсомольська звершили літію на братській могилі в селі Мотрині, де поховані солдати, які загинули в боях за Дніпро в 1944 році. Після літії ієрей Георгій Коваленко сказав слово настанови для дітей про необхідність молитися за всіх загиблих під час цієї жакливної війни незалежно від давності тих подій і пам'ятати подвиг нашого народу.

22 червня відбулася паломницько-туристична поїздка вихованців недільної школи Духовно-просвітницького центру Свято-Микола-

ївського собору міста Комсомольська рідним краєм. Екскурсію навколишніми місцями з розповіддю про історію, природу для дітей провів завідувач Комсомольського історико-краєзнавчого музею Микола Павлович Стах'єв. Діти побували у селі Келеберда, де знаходиться Свято-Преображенський храм, у селі Комедантівка, де стоїть більше століття Софіївська церква, у селі Лучки, поблизу якого розташований Лучківський ландшафтний заказник, звідки здійснили піший похід на Зміїну гору, що над річкою Ворскла. Наприкінці подорожі відвідали селище Світлогірське, розташоване на межі лісостепової і степової зон на правому березі дельти Ворскли, та село Григоро-Бригадирівку, що на лівому березі Дніпродзержинського водосховища.

Подорож організували благочинний Свято-Миколаївського собору Комсомольська протоієрей Георгій Граб та директор Духовно-просвітницького центру ієрей Георгій

Коваленко, маючи на меті через красу природи показати любов Бога до людини та велич Божої премудрості.

25 червня було встановлено купол та накупольний хрест на Свято-Покровському храмі у Кобеляках. Його будівництво триває протягом п'яти років.

До його зведення долучились директор Полтавського гірничо-збагачувального комбінату Віктор Лотоус та жителі всього Кобеляцького району. Завдяки їхнім старанням цеглина за цеглиною зводиться новий храм. І ось нарешті ще одна знаменна подія: купол, майстерно зроблений місцевим столяром Віктором Момахом, встановили разом з купольним хрестом на храмі.

«За все дякуємо Богу та добрим небайдужим людям», — зазначив настоятель Свято-Покровського храму протоієрей Георгій Момаход.

У подальшому буде виготовлено ще чотири куполи.

Миколай один зумів запалити свічу християнства в Японії, де потерпіли фіаско багаті й досвідчені місіонерські громади Західної Європи. І залишився в історії єдиним іноземцем, на похорон якого прийшов японський імператор, порушивши придворний етикет з вдячністю до нашого святого співвітчизника за милості до його народу. Ікона святителя з тропарем йому — у коридорі Місіонерської семінарії, щоб кожен міг прикластися до образу й попросити допомоги в святого у складні моменти. А Києво-Печерський монах-агіограф, створивши великий труд з історії Церкви й

держави на Русі «Повість временних літ», навчив народ наш на тисячоліття вперед книжній премудрості: «Якщо старанно пошукаєш у книгах мудрості, — говорив преподобний Нестор, — то матимеш велику користь для своєї душі. Бо той, хто читає книги, бесідує з Богом або святими мужами». Втілювати в життя цей заповіт стає дедалі складніше — вплив секулярного, до того ж технічно просунутого суспільства на людину надзвичайно сильний, але в семінарії не пасують.

— Намагаємось привчити дітей читати. Раніше Достоевським, Толстим цікавилися більше, тепер завдяки

інтернету людина зникає до фрагментарного мислення. Якщо є чітко поставлене запитання, ми шукаємо чітку коротку відповідь. Федір Михайлович вимагав уваги. Неможливо прочитати почасті «Братів Карамазових», «Бісів». Або «Доктора Живаго» Бориса Пастернака — я б цій книзі віддав перевагу у вітчизняній літературі, найактуальніший твір. Тема революційна, воєнна й людська водночас. Життя важке, мені здається, доля доктора, його смерть — доля кожної нормальної людини. Смерть у безславності, коли ти себе повністю вичерпав, — це смерть Христова, — говорить отець віце-ректор, показуючи семінарське царство книг — бібліотеку, в якій 17 тисяч видань: духовна, богословська, класична література. — Але ось що підмічаю. Варто виділити на лекції кілька хвилин для того, щоб поділитися враженнями від якоїсь прочитаної книги, переповісти якийсь цікавий абзац, як протягом тижня кілька студентів обов'язково звернуться в бібліотеку за книгою.

Окремо, під склом, лежить канонік XVII століття, подарований для музейного фонду Ректором — Високопреосвященнішим Владикою Полтавським і Миргородським Филипом. Здається, що книга надрукована. Насправді її виконано вручну.

— До речі, — зазначає отець Веніамін, — такі книги часто закінчуються словами: «Кінець і Богу слава». Сприймається як захоплене прославляння. Але треба уявити, скільки сил, зору, часу витрачено, щоб її переписати,

проілюструвати, — і тоді розумієш, що людина писала ці слова щиро. Це був подячний вигук: «Слава Богу! Нарешті я зможу відпочити».

Напевно, повністю осягнути всю вагу цих слів нинішні семінаристи зможуть згодом, коли стануть для світу сіллю. А в стінах семінарії вони ще тільки вчать-ся і радіють життю, як і всі студенти. Переживають за оцінки, споглядають на «Стіну плачу» — семінарську дошку оголошень, де вивішено устав закладу, розклад, заохочення й догани; влаштовують концерти і вистави в актовій та інші святкові дні; ходять у походи...

Тож не просто так записано у внутрішній концепції місіонерської діяльності Полтавської семінарії: «Співпричетність виховання Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Церкві є природною і радісною, такою, що не відриває його від сучасного життя та культури. Адже в усі часи християни присутні у світі як його закваска, як сіль землі. Тому кожному, тим більше вихованцю духовної школи, необхідно робити те, на що він здатен, використовуючи таланти, даровані йому Богом».

Нині у духовній школі перепочинок — канікули. Але вже невдовзі її аудиторії й коридори оживуть щебетливою юністю: наповняться спочатку вступниками, а потім і студентами. Їхня життєдайність, збагачена знаннями й уміннями, підтримана благодаттю Божою, має стати доброю нивою для доброго плода.

Людмила Самойлова.

Єпархіальна хроніка

27 червня відбулася запланована екскурсія дітей недільних шкіл Полтави, що діють при Свято-Макаріївському соборі, храмах святого мученика Іоанна Воїна, святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії, Свято-Андріївському, в Полтавський музей дальньої та стратегічної авіації. Екскурсію організувала Олена Юрїївна Волкова разом з викладачами недільних шкіл, а очолив клірик Свято-Макаріївського собору ієрей Григорій Кузяков.

Похід почався від храму святого мученика Іоанна Воїна. Група дорослих з дітьми дружно попрямувала до місця експозиції військових літаків, пройшовши пропускний пункт у супроводі військового льотчика, капітана 13-ї дивізії Володимира Миколайовича Шкляра. І дітям, і дорослим цікаво було уявити себе в ролі пілота, посидівши за штурвалом різних військових літаків і військового вертольота, почути розповіді з історії вітчизняної авіації.

А потім побачили музей під відкритим небом — злітно-

посадочні смуги, літаки, вертольоти, багатотонні бомби, справжню капсулу космонавтів, і посиділи в двох літаках. Деяким пощастило навіть сфотографуватися, виглядаючи з кабіни пілота.

Таке дозвілля православних сімей сприяє їх знайомству, дружбі та благотворно впливає на мікроклімат у родині.

Це перший, але не останній спільний захід полтавських недільних шкіл цього літа. Екскурсії відбуватимуться по суботах, а протягом тижня при Свято-Макаріївському кафедральному соборі вихованці недільних шкіл збиратимуться на заняття. Адже не перевантажені шкільними уроками, діти можуть більше уваги приділити пізнанню Закону Божого.

28 червня полтавці з нагоди 20-ї річниці відзначення Дня Конституції України прийшли, незважаючи на негоду, до пам'ятників Тарасу Шевченку та Українським загиблим козакам для участі в урочистих заходах.

Від Полтавської єпархії участь у покладанні квітів, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, узяв благочинний Полтавського району протоієрей Олександр Антонюк.

29 червня, з благословення Ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відбулося заключне засідання Вченої Ради духовного навчального закладу. Очолив засідання віце-ректор семінарії архімандрит Веніамін (Погребной). Члени Ради підбили підсумки минулого навчального року, затвердили запропоновані завідувачами богословсько-місіонерського, регентського та іконописного відділень проекти нових навчальних планів на наступний 2015–2016 навчальний рік.

У ході засідання було розглянуто інші питання порядку денного та прийнято відповідні рішення.

30 червня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, віце-ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії архімандрит Веніамін (Погребной) провів для дітей, які відпочивали у молодіжному таборі при Духовно-просвітницькому центрі Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська, пізнавальну екскурсію по семінарії.

У храмі Всіх святих, розташованому біля кладовища міста Комсомольська, ієрей Георгій Коваленко разом з вихованцями звершив панахиду, а по її завершенні провів бесіду про ставлення до життя та смерті, шанування та молитовну підтримку покійних. Діти ознайомилися з розписами храму і некрополем міста Комсомольська.

Вінцем духовного спілкування стала спільна літургія. Богослужіння було звершено в Покровському храмі Архієрейського подвір'я. За літургією діти причастилися Святих Христових Таїн.

2 липня у Духовно-просвітницькому центрі Полтавської єпархії відбулася чергова бесіда для батьків з теми виховання дітей у віці до 9 років. Бесіду провели психолог Монтезосорі-центру реабілітації дітей-інвалідів «Соняшник» міста Полтави Вікторія Сідненко, доктор географічних наук, доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу Павло Васильович Шуканов, співробітники відділу у справах сім'ї ієрей Григорій Кузяков і Константин Фисун та Наталія Саннікова.

Низка доповідей стосувалась саме православного виховання дітей, доцільності молитви з раннього віку. Багато в чому доповідачі ділилися з батьками своїм виховним досвідом. По завершенню вони відповіли на численні запитання, зокрема про особливості спілкування з дітьми різного віку, боротьбу з ранніми гріховними навичками та зі всілякими страхами, про доцільність віддавати дитину до дитячого садочка у певному віці.

Почалась і завершилась зустріч спільною молитвою.

Найщасливіші

Від літа до літа чекають православні дитячі табори відпочинку «Псьол» і «Орлятко» дітлахів. А вони з нетерпінням чекають літа, щоб знов приїхати на береги Псла й Орчика, й називають себе найщасливішими дітьми на Землі. І це не перебільшення, це — визнання: «Мы маленькие звёздочки, мы светимся в воде, мы самые счастливые дети на Земле!» — дружно скандує наймолодший, четвертий, загін «Звёздочки» у «Пслі» на вранішній лінійці вслід за дорослішими. В усіх — яскраві назви, осмислені девізи. «Верный в малом во всём верен», — засвідчують «Верные». «Господь посылает на нас благодать, чтоб мы смогли весь мир повидать!» — завзято оголошує світу загін «Божа благодать». «Мы, как Феникс из пепла, встаём и ко Христу все вместе идём!» — радо вітає табірних «одноплемінників» «Фенікс». Глибині цих дитячих гасел (а автори їх — саме діти), відповідно й влаштуванню їхніх сердець залишається тільки дивуватися й радіти.

Красоту внутрішнього світу дитини тут плетуть священники, вихователі, вожаті, поступово відкриваючи перед маленькими християнами безмежну красу Божого світу. Цьому завданню служать нетривалі, але щоденні заняття з християнської етики й Закону Божого, вранішні й вечірні молитви, сповідь і Причастя, атмосфера взаємоповаги, спілкування без

грубості, різноманітні ігри й конкурси, й навіть рукоділля, на заняттях з якого готують подарунки своїм рідним.

Процес виховання дитини триває постійно, через усі елементи й засоби спілкування. Намагаємося говорити з дітьми їхньою мовою й не перавантажувати, адже вони приїхали все-таки відпочивати, — пояснюють священники Володимир Костенко й Богдан Довбака. — Для занять теми обираємо наперед, обговорюючи на своєрідній педраді. І готуємося до запитань. Найменші засипають запитаннями найбільше, і не дитячі в них запитання. Хіба міг Бог створити й зло, якщо Він створив усе в світі? Хіба може Бог вводити в спокусу? Ми ж читаємо в «Отче наш» «и не введи нас во искушение». А перевіряємо й закріплюємо знання у формі «Станційної гри»: станції різні — релігії, історії, спорту, медицини, англійської мови, і на кожній треба дати правильні відповіді на поставлені запитання. Окрім віроповідального наповнення — звісно, на дитячому рівні, перебування в православному таборі корисне дітям і можливістю близького спілкування зі священниками. Зникає страх, дитина не боїтиметься спитати в священника поради. На Божественній літургії діти бачать, що не тільки вони, а й батюшки сповідаються один одному, й вожаті та педагоги — християни не тільки на словах, теж беруть участь у церковних Таїнствах. Діти все вбирають, як губка.

І ці плоди не зникають. Отець Богдан згадує, як зустрічав своїх підопічних із «Орлятка» вже семінаристами.

Як і в попередні роки, сюди непереборно тягне не тільки дітей. Помічниця медсестри Олена Чуб третій рік поспіль приїжджає у «Псьол» під час літніх канікул у Національному медичному університеті імені Богомольця, де здобуває фах педіатра. Але якщо вона місцева, то музичний працівник Оксана Грищенко приїжджає аж з Николаєва.

діти на Землі

Так само любить «свій» табір і колектив «Орлятка». Юлія Пацула спочатку, з 2008 року, відпочивала тут, потім працювала вожатою, тепер вона вихователь Юлія Іванівна — перший у таборі витівник: потанцювати, загадати загадки, організувати День піратів або гру «Острів скарбів» дається дівчині легко, як і розрадити, приголубити дитину, що раптом засумувала. Бо любить свою справу й дуже любить дітей. Це в неї від мами, Лариси Володимирівни, вчительки початкових класів Карлівської школи №3 і досвідченого вихователя в «Орлятку».

Наскільки добре організовано відпочинок і виховання у православному таборі, відзначає начальник відділу освіти, молоді та спорту Карлівської райдержадміністрації Людмила Миколаївна Слепцова.

Оточена турботою і любов'ю, у довгі літні дні на свіжому повітрі набирається дитяшня сил і здоров'я.

— Приїжджають до нас переважно діти асфальту, з міст. Тож духовне виховання, єднання дітей у вірі ми намагаємося сполучати з тим, щоб, по-перше, показати їм чарівність природи, створеної Богом, а по-друге, добре нагодувати. Бо які поживні речовини, вітаміни закладемо влітку, тим їхні організми і будуть насичені протягом року, тим підтримуватиметься імунітет, — зазначає директор «Орлятка» протоієрей Олег Коваленко, чий старший син Нікіта теж відпочиває в таборі. — А де тепер корисні продукти? Тільки в сільському господарстві. Нас забезпечують молоком, м'ясом, крупами, хлібом, фруктами агропромислової компанії «Докучаєвські чорноземи» — її засновники Андрій Олексійович Сокол і Юрій Володимирович Кобченко, приватне підприємство «Ланна-Агро» — керівник Олександр Федорович Тимоха, приватне сільськогосподарське підприємство «Орач» — керівник Олег Леонідович Бегмат, ТОВ «Вітчизна» — керівник Володимир Іванович Литвин. Ми безмірно вдячні цим небайдужим людям, які,

допомагаючи в організації роботи табору, дбають про дітей.

Лише натуральні продукти споживають і в «Пслі». Протоієрей Богдан Брянчик висловлює велику подяку благодійникам — агрофірмі імені Довженка, зокрема її генеральному директору Віктору Миколайовичу Скочку, й ПП «Агроекологія», засновник якого Герой України Семен Свиридонович Антоненко — відомий далеко за межами України прибічник винятково органічного землеробства.

Дружно працюють ложками за смачною трапезою діти, аж приємно дивитися. І нікого в гурті не треба змушувати їсти. З друзями взагалі все цікаво, хоч би не кінчалася ця зміна!..

Та як же швидко спливають насичені важливими дитячими справами, розмальовані фарбами радості, напоєні дитячою молитвою три найулюбленіших місяці! Не встигли озирнутися, а вже минала маківка літа...

Людмила Самойлова.

О путешествии на святую Слобожанщину

Ветер по морю гуляет
И кораблик подгоняет;
Он бежит себе в волнах
На поднятых парусах...

Мы же, в отличии от героев сказки А. С. Пушкина, продолжаем свой путь не под парусами, а под крышей железного коня. И вот мы подъезжаем к живописным местам, аристократическому не по названию, а по духу посёлку Бабаи. Кстати, не зря мы вспомнили имя Александра Сергеевича, но об этом чуть-чуть попозже.

Посёлок Бабаи и Григорий Саввич Сковорода

Начну с названия посёлка (уж больно оно забавное). Посёлок Бабаи (поселение основано Фёдором Бабаем, из детей боярских Чугуевских) прежде назывался село Архангельское в честь первого храма. Усадьба в Бабах известна и посещается гораздо меньше, чем сотни раз «обфотографированные» и описанные Шаровка, Натальевка и иже с ними. Более того, малоизвестна она и среди коренных жителей Бабаёв. Оказалось, что местные жители знали эту усадьбу, но не как усадьбу последних владельцев Щербининых, а как дом Сковороды (там даже табличка висит).

Понятное дело, что имя Сковороды известно всем — он исходил всю Харьковскую (и не только) губернию. Но усадьба никогда не принадлежала ему, он просто в ней гостил, т. к. дружил с Яковом Правицким — первым владельцем дома, священником и своим учеником. Вот что он писал о нём: «Мне кажется, я убедился, что Яков Правицкий — юноша хороший, не завистливый, простой, очень жадный к истинной науке, доволен своими способностями, от природы по-настоящему порядочный, мягкий, человеческий. Это те качества, которые побуждали меня полюбить его».

К сожалению, о Якове Правицком мало что известно, я бы даже сказал — почти ничего. Говорят, что «Харьковские байки» Сковорода написал именно в его доме.

До того как я приступлю к рассказу о самой усадьбе и самых известных её владельцах — Щербининых, расскажу ещё об одной достопримечательности Бабаёв — Свято-Архангело-Михайловском храме.

Свято-Архангело-Михайловский храм

Вот что мне было известно об этом храме до поездки: первый храм во имя Архангела Михаила построен в Бабах, «по

всей вероятности, около 1650 года». В 1782 году харьковским губернским архитектором Петром Антоновичем Ярославским на её месте было построено новое, каменное, здание.

Надпись о построении церкви гласит: «Церковь Архистратига Михаила, при Державнейшей Благоверной Государыне Екатерине II и Цесаревиче Павле Петровиче с благословения Епископа Белгородского и Обоянского Аггея, старанием Харьковского Наместника, Губернского прокурора Андреева сына Щербинина, детей его Андрея, Дмитрия, Николая и Варвары, производилась под смотрением Губернского Архитектора Петра Антонова, сына Ярославского».

Произведение архитектора Ярославского, однако, не представляет собою ничего оригинального и ценного. Вообще церковь очень красива, приятна, по формам выполнена правильно, любовно, но — это почти копия лютеранской церкви святой Анны на Фурштатской в Санкт-Петербурге, построенной Фельтеном. Однако дата построения последней — 1789 год — наводит на раздумье. Ведь не Ярославского же копировал Фельтен? Тем более невозможно допустить, что кто-либо мог знать в Петербурге о постройке церкви в такой глуши, какою была в то время Харьковская губерния. Очевидно, что или дата построения (1782) церкви в Бабах неверна, или оба зодчих пользовались одним источником, тем более что изумительной общностью отличается и план. Всё-таки надо предположить заимствование Ярославским и из того соображения, что церковь в посёлке Бабаи, как следует из описания, была выполнена хуже (её архитектура как бы упрощена), нежели Анненкирхе на Фурштатской.

«Полукруглая ионическая колоннада портика одинакова у обеих церквей. Но в петербургской кирхе она покрыта балюстрадой, а в Бабах её нет. В кирхе фонарь с парными колоннами покрыт прелестным карнизом, в Бабах карнизы тупы, а окна заменены арками для звона. Главное полукружие портика примыкает к храму в Бабах почти “неграмотно” — полуколонной, тогда как на Фурштатской это сложное и серьёзное место решено очень удачно, переходом к пилястрам. Также плохи в Бабах пьедесталы пилястров барабана и вовсе неумелы капители их.

Боковой фасад лучше. Парные пилястры и круглые окна между ними

Усадьба Щербининых в Бабах. Современный вид.

распределены удачно. Великолепны по уюту и “провинциальному” оттенку архитектуры угловые башенки церковной ограды. Грубоваты рустованные грани этих башенок, но зато очаровательны вазочки на куполах, чётко выделяющиеся на темной зелени деревьев. Вместе с башенками церковь на фоне деревенского пейзажа представляет в своём роде не меньший интерес, чем Анненкирхе в Петербурге, затиснутая ныне среди каменных громад домов.

В церкви — очаровательный, окрашенный в зелёный с белым тона иконостас. Иконы в обрамленьях ответственного всему храму стиля хотя и закрывают пилястры, но несколько не портят архитектуры. Восхитительны створки Царских врат с гирляндами и ветками виноградной лозы. Очень стильны арматуры на рамах икон и доски с лентами над боковыми вратами; прелестны вазочки, поставленные наверху иконостаса. Вообще всё до мельчайших деталей выполнено в стиле Людовика XVI, напоминает отдалённо обработку фасадов дворца в Мерчике и наводит на волнующую мысль, не Ярославский ли архитектор дворца? Там мы увидим такую же любовь к гирляндам, так же отлично выполненные банты, ленты, вазы. В таком случае вот имя зодчего, которое должно было бы стать

в ряду имён лучших русских зодчих XVIII века, работавших в России.

Понятно тогда станет и та проекция, которою пользовался его племянник В. И. Ярославский и благодаря которой последний стал херсонским губернским архитектором. Очевидно, во всяком случае, что дядя его был зодчим выдающейся величины в Харьковской губернии. Но странно, что В. И. Ярославский ничего не говорит о работе своего дяди вообще и в Мерчике в частности».

У церкви находился недурной памятник Елизавете Павловне и Михаилу Андреевичу Щербининым — в виде креста и двух ваз.

Єпархіальна хроніка

4 липня вихованці недільних шкіл при храмах Полтави, в літню пору об'єднані навколо Свято-Макаріївського кафедрального собору, побували на екскурсії у Полтавському музеї авіації та космонавтики імені Ю. Кондратюка. Їм пощастило побачити своєрідну «прабабусю» сучасної електронної пошти та смс-повідомлень — прилад для передавання сигналів азбуки Морзе, оглянути експонати, присвячені видатному громадянину світу, надзвичайно цікавій людині — Антуану Екзюпері. Привернув увагу і супутник зв'язку, без якого не можна зателефонувати по жодному мобільному телефону. Розробник цього геніального винаходу — Володимир Челомей.

Та особливо в захваті були діти в залі, де на них чекали крісло космонавта, костюми, іжа в тюбиках, гармати тощо.

По завершенню екскурсії, вже в соборі, отець Сергій Касьяненко провів невеличкий брейн-ринг для дітей на тему дванадесятих свят.

4 липня у фойє Червоного залу Полтавської облради полтавці прощалися з Героєм Соціалістичної Праці Євгеном Золотарьовим, який пішов із життя 30 червня на 79-му році.

Відспівування на прохання рідних та близьких покійного звершив клірик Спаського храму міста Полтави протоіерей Олександр Антонюк.

Родом Євген Михайлович з села Халтурине Карлівського району. Довгі роки працював у Казахстані, куди приїхав у 1950-х роках освоювати цілину і пройшов шлях від старшого зоотехніка до першого секретаря обкому компартії Казахстану. Після розпаду СРСР повернувся на Україну. З 2001

року працював генеральним директором асоціації «Полтавацукор».

Попрощатися з Євгеном Золотарьовим приїхали його колеги з Казахстану: зокрема заступник акима (голови ОДА) Кзил-Ординської області Галім Махмутбаєвич Амреєв, делегація з Ціліноградської області. Прийшли віддати шану померлому голові Полтавської облдержадміністрації Валерій Головка, голова Полтавської облради Петро Ворона, депутати.

Поховали Євгена Золотарьова на алеї слави центрального міського кладовища на вул. Боженка.

6 липня у селі Деревки Котелевського району поховано загиблого в бойових діях на сході України Івана Дмитровича Столяра. Він народився 10 грудня 1961 року. Останні

роки проживав у Деревках. Односельці знали його як чесну, порядну та хазяйновиту людину. Загинув, виконуючи бойове завдання 4 липня 2015 року.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Філіпа, чин відспівування очолив благочинний Котелевського благочинного округу протоієрей Василій Довганич. Йому співслужили священики району.

11 липня учні недільних шкіл Полтави протягом чергової екскурсії цікавилися полтавськими фортецями та підземеллями. Відправною точкою походу став пам'ятник коменданту фортеці Полтава О. С. Келліну й звиятним захисникам Полтави у Полтавській битві 1709 року. Адже саме на цьому місці на початку XVIII століття проходила

кріпосна стіна і знаходились Мазуровські ворота Полтавської фортеці. Екскурсанти пройшли по її периметру, а це нині — Першотравневий проспект, частково вул. Панянка, парк на площі Конституції. Найдавніша частина фортеці — Городище, або Стара Полтава, розташована на високій горі і нині є визначною ландшафтною домінантою в панорамі міста.

За численними свідченнями, майже усі полтавські церкви були з'єднані підземеллями. У ході екскурсії діти і батьки ознайомилися з особливостями будови історичної пам'ятки — Спаського храму. У самому храмі діти та їхні батьки вклонилися Пресвятій Богородиці перед її іконою «Троєручиця», свято на честь якої святкували того дня.

Розповідь екскурсовода закінчилась на Івановій горі.

Строительство в Бабах нового храма.

Возрождение из небытия

До наших дней храм не дожил. Он разделит судьбу большинства православных святынь в период разгула безбожной власти. Известно, что из кирпича церкви была построена школа...

Сейчас Свято-Архангело-Михайловский храм возрождается с нуля. Настоятель — игумен Богдан (Пильгуй). Зайдя в храм, мы очутились в «царстве» тихой молитвы (хотя службы не было), запаха ладана и старинных икон...

Вот по обе стороны от нас огромные ростовые иконы с арочным верхом святителя Николая Чудотворца и святого Георгия Победоносца с копьем; а вот на фоне святой обители стоит чудотворец земли Русской Сергей Радонежский; а там — святой Василий Великий в таком необычном киоте, чем-то напоминающим открытую дверь в прошлое. (Как потом выяснилось, отец настоятель и прихожане долго думали, какой киот заказать на отреставрированную икону святого Василия, и решили сделать строгий, сдержанный, в темных тонах. А когда он был уже готов и занял своё

Архангело-Михайловский храм до революции.

место, увидели фотографии икон старинного храма, среди которых узнали эту икону в точно таком же киоте!) Какие необычные иконы! Много их, и все они чем-то друг на друга похожи, как близкие родственники, хоть каждая из них абсолютно неповторима.

Когда-то общаясь с отцом настоятелем, я спросил:

— Отче, а откуда у вас в новеньком храме такие старинные, прекрасные иконы?

— Ныне покойный протоиерей Роман Водяный передал их мне в 2003 году, когда я получил указ о назначении настоятелем храма в посёлке Бабаи. Сказал при этом, чтобы я к ним бережно относился и сохранил. Это иконы из старого храма Архистратига Божия Михаила, который в 1930-е годы был разрушен вероотступниками. Иконы, которые уцелели, разобрали местные жители, прятали у себя по домам, а после принесли в храм святителя Николая, что в посёлке Жихарь. Значительно позже, когда были закончены настенные росписи Свято-Николаевской церкви, все иконы перенесли на колокольню, где они до времени находились. А вот пришёл час, и отец Роман передал их мне. Когда мы заняли старенькое здание бывшего детского садика под храм, отремонтировали его, все иконы с любовью разместили в зале храма и с ними же старинные Распятая: Голгофу и запрестольный Крест. Теперь, как и в те далёкие времена, этот запрестольный Крест возглавляет наши крестные ходы. Двухсторонние росписи на переносном Распятии да и на других иконах начали постепенно самообновляться. Иконы Архистратига Михаила и Архангела Гавриила мы укрепили на вратницах

иконостаса. И вот с 16 на 17 февраля 2007 года, в день памяти всех преподобных отцев, в подвиге просиявших, в нашем Свято-Архангело-Михайловском храме замироточила икона Архистратига Михаила. Поэтому её сняли с иконостаса, поместили во временный киот. Каждый понедельник начали служить молебен с акафистом Архистратигу Божию Михаилу. Первые чудеса начали совершаться сразу, что заметили прихожане. Особенно очевидно стала ощущаться помощь в деле построения нового дома Божия, начиная с момента оформления разрешительной документации на строительство и по настоящее время. На праздник чуда Архистратига Божия Михаила в Хонех в 2004 году было освящено место под строительство. Через год, на праздник великомученика Пантелеимона, мы прошли крестным ходом от старого храма до места строительства нового, а на следующий день отслужили молебен на благое дело и в тот же день начали рыть котлован. 30 ноября 2007 года заложили плиту в основание храма, а в день празднования Собора Архистратига Михаила и всех Небесных сил бесплотных в 2008 году в новом нижнем храме была отслужена первая Божественная литургия. Прихожане стали целенаправленно обращаться за помощью к Архистратигу Божию Михаилу перед чудотворной мироточивой иконой и получали скорую помощь Небесного воина. Об этом они с благодарностью пишут свои свидетельства, приносят и присылают их по почте. Расскажу об одном из них. Одна раба Божья очень долго не могла устроить свою личную жизнь — искала свою половинку, хотела обрести семью и родить ребёнка, а всё никак не получалось. На этой почве у неё началась сильная депрессия. Я посоветовал ей попросить о помощи Архистратига Михаила, пожертвовать что-нибудь для его иконы. Она в отчаянии вынесла ониковую шкатулку с драгоценностями и предложила забрать их все. «Зачем все, выберите что-нибудь сами и передайте». Молодая женщина выбрала красивую золотую брошь и подарила Архангелу. Потом отслужили ему молебен. И вот через какое-то время в храм пришло письмо, в котором описана чудесная помощь Архистратига Михаила — он помог найти её половинку. У Валерия — так зовут мужа этой женщины — оказалась дома точно такая же ониковая шкатулка. Теперь они счастливы, растят сына, которого назвали Богданом, и благодарят Господа и своего Небесного покровителя. Ещё много чудес сотворил верный Божий помощник, все их не опишешь. Приезжайте лучше сами в храм, молитесь, просите о помощи, и, уверен, дастся вам.

Священник
Леонид Коренской.
Продолжение следует.

Єпархіальна хроніка

12 липня, у день пам'яті святих первоверховних апостолів Петра і Павла, завершився Апостольський піст. Цього дня, у храмове свято, особливо урочисто звершують Божественну службу прихожани Петро-Павлівського храму Полтави на чолі з настоятелем протоієреєм Андрієм Сімоном. Цього року літургію очолив секретар єпархії протоієрей Михайл Волощук. Після літургії віруючі пройшли хресним ходом довкола храму. Усі були запрошені на святкову трапезу.

12 липня, у день святкування пам'яті апостолів Петра і Павла, разом помолившись та причастившись Святих Христових Тайн за літургією, прихожани Свято-Андріївського храму Полтави не тільки привітали один одного зі святом, а й влаштували по завершенню посту спільну трапезу.

У Полтавській Місіонерській Духовній семінарії у рамках вивчення предмету «Техніка мозаїки» в 2014–2015 навчальному році силами викладачів та студентів іконописного відділення виконано мозаїчне панно для баптистерію Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська. Композиція, яка має розмір 1800х2700 мм, відображає Євангельський сюжет — спасіння Господом потопаючого апостола Петра. Для іконописного відділення Полтавської семінарії це перший досвід виконання великих творів мозаїчного мистецтва.

Невелику мозаїку «Нерукотворний Спас» студенти іконописного відділення вперше виконали в минулому навчальному році. По завершенню роботи 22 травня 2014 року, в день пам'яті святого Миколая, її було вивішено в ніші над арочним входом у семінарію.

15 липня помер заштатний клірик Полтавської єпархії протоієрей Михайл Богайчик. Народився отець Михайл 1 березня 1938 року в селі Бітля Турківського району Львівської області. Після закінчення школи та служби у Збройних силах працював у рідному селі. Приймавши священний сан у 1983 році, служив до 2014 року, з невеликою перервою, на парафіях Полтавщини. За станом здоров'я вимушений був переїхати до сина у Миколаївську область. Проходячи там лікування, служив на парафіях у Миколаївській єпархії Української Православної Церкви.

З чотирьох дітей отця Михайла двоє синів служать у священному сані в Кременчуцькій та Вознесенській єпархіях Української Православної Церкви, а дві дочки стали дружинами священників.

Помер отець Михайл у сім'ї сина в селищі Криве Озеро після тяжкої хвороби.

Чин відспівування було звершено 16 липня в селі Мушті Решетилівського району Полтавської області, де у Благовіщенському храмі отець Михайл служив майже два десятиліття, із 1996 року до виходу за штат.

Поховали батюшку на Муштівському сільському цвинтарі поруч з дружиною Іриною Миколаївною.

Вічна пам'ять спочилому доброму пастирю та сумлінному трудівнику на ниві Христовій!

18 липня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, вихованці недільної школи Свято-Андріївського храму здійснили мандрівку до Хрестовоздвиженського монастиря Полтави.

Екскурсію провів керівник недільної школи ієрей Андрій Твердохліб.

Отець Андрій розповів дітям історію монастиря, ознайомив із життям святих, які зображені на іконах собору, а також святих, які почитають у храмі. Надзвичайно цікавим було перебування у храмі, побудованому прамісінню у підземному ході.

Після перебування у підземному храмі діти потрапили під самі небеса — на верхівку дзвіниці. Звідти перед малечою відкрився чудовий краєвид.

Звичайно, юні мандрівники побували й у саду монастиря. Адже саме там, серед нібито райських дерев, покояться деякі його насельники.

Повні позитивних вражень та задоволені, діти разом з батьками та вихователями повернулися у рідний Свято-Андріївський храм.

Продолжение. Начало в №6.

13 февраля 1728 года скончался Белорусский епископ Сильвестр, в миру князь Святополк-Четвертинский, избранный на кафедру в 1704 году и активно отстаивавший интересы Православия в Западной Руси, подчиненной Польше. Для понимания политической и религиозной ситуации в Белоруссии того времени стоит вернуться на век назад. Еще в 1632 году на избирательном сейме было дано обещание из части Полоцкой униатской епархии (Могилевской, Мстиславской и Оршанской) образовывать православную Белорусскую епархию. Во исполнение этого указа в следующем 1633 году коронационный сейм утвердил и предоставил ставропигию Константинопольскому Патриархату Могилевскому православному братству. После Андрусовского договора 1667 года, когда Украина была разделена между Польшей и Москвой, православные Западной Руси были снова подчинены Речи Посполитой. С этого момента Могилевское братство и духовенство, избирая епископа, обязано было утверждать свой выбор у польского короля, а так как Белорусский епископ являлся представителем и защитником Православия в Польше, то и польское правительство было заинтересовано в том, чтобы Белорусская кафедра замещалась лицом польского происхождения и польским подданным. После смерти епископа князя Сильвестра могилевское духовенство избрало наместником игумена Гедеона Шишку, а администратором — архидиакона Каллиста Заленского. У последнего были несогласия с Могилевским магистратом, и магистрат обратился с жалобой на различные злоупотребления архидиакона в Святейший Синод. Киевский архиерей, узнав об этом, отправил туда же и свои подозрения, но уже в униатстве Заленского. Верховным тайным советом в мае 1728 года в Могилев был отправлен смоленский шляхтич Швейковский для проведения расследования на месте. Вернувшись в Москву, посол ответил, что Могилевский магистрат желал бы выборов епископа из своих жителей, но не находит достойного, а потому просит направить им либо члена Синода, либо кандидата из Киева. А так

Человек за буквой: жизненный путь основателя Полтавской семинарии

как реальным правителем в Синоде того времени был Феофан Прокопович, осознававший стратегическую важность Белорусской кафедры, то он и направил в Могилев Арсения Берло. Способности выпускника Киевской и Львовской академий, лаврского архидиакона и Межигорского архимандрита были ему хорошо известны как из личных встреч, так и по переписке с Марковичем. Успокаивая могилевскую паству, он писал: «Пастырь сословию вашему имянно уж усмотрен и намерен, муж учения и жития свидетельствованного, токмо ваше к тому соизволение... а о привилегиях и нуждах церкви вашей... у его королевского величества и у сената польского домогаться следует». Последнее и оказалось тяжелейшим как для паствы, так и самого Арсения. Будучи первым из русских подданных избранным на Белорусскую кафедру, притом в Москве, еще и благодаря влиянию ненавистного римо- и греко-католика Феофана Прокоповича, которого они считали ренегатом, Арсений не мог рассчитывать, что польское правительство отнесется к его избранию сочувственно. К тому же и русское правительство при Петре II и Анне Иоанновне не имело таких рычагов воздействия на правительство польское, как при последующих императорах. Последнее могло просто игнорировать послания или пожелания русских. По прибытии в Могилев 13 мая 1729 года Арсений не был допущен к занятию епископской кафедры. До утверждения в своем сане от короля Арсений мог называться только номинантом, а не епископом. Хлопотать об утверждении его должен был отправленный в Варшаву в качестве полномочного министра князь Сергей Долгорукий. В начале 1729 года он писал: «Предполагаю, что утвердить его Белорусским епископом будет делом не легким, чтобы вот так, из киевских архимандритов позволили... но стараться буду изо всех сил». За то время, пока утверждение пытались выхлопотать в Варшаве, в Могилеве против Арсения была начата «холодная война». Расчет был прост — поскольку никто не мог выступить официальным лицом Православной Церкви, то отбирались храмы и переводились под греко-католическую юрисдикцию, избивались православные священники и миряне, уже слышались угрозы в посягательстве на жизнь новоизбранного епископа... Арсений был вынужден написать о гонениях в Москву, откуда последовала лишь череда дипломатических советов от канцлера графа Гавриила Ивановича Головкина, как

епископу поступать в тех или иных случаях. Посол Российской империи в Варшаве Михаил Петрович Бестужев обратился к императрице с запросом грамоты (сегодня, скорее, ноты) о систематическом нарушении прав православных в Белоруссии и скорейшем утверждении епископом Берло, поскольку «есть опасность, чтобы и на эту последнюю епархию не посадили униата, ибо здешние духовные немалое лакомство к тому имеют и стараются исполнить свое желание». Открывшийся осенью сейм, по указу короля Августа II, запретил могилевским жителям признавать в Арсении владыку. Сразу после этого указа в Варшаву был отправлен полномочный министр русского правительства Иоганн Вейсбах, который представил королю пространную записку о страшных притеснениях православных на белорусской земле. Такую же точно он отправил и вице-канцлеру Андрею Липскому. Вследствие таких неопровержимых свидетельств Арсению было разрешено остаться в Могилеве без права служения. Вейсбах даже смог добиться личной аудиенции епископа у короля и в сейме, однако новый посол Фридрих Левенвольде уже не имел такого влияния, и Арсений уехал из Варшавы ни с чем. Особенно против Арсения интриговал при дворе вице-канцлер Михаил Чарторыйский, который смог добиться королевского указа, грозившего жителям лишением всех вольностей и

жестоккой казнью, если они немедленно не выдворят Берло. Условия становились невыносимыми, но Москва и Синод по-прежнему отвечали, что епископ должен оставаться на своем месте и может покинуть Могилев только в случае физического принуждения. В конце 1731 года он писал императрице Анне: «Шляхта белорусская продолжает переводить православные храмы в унию; меня нестерпимыми ругательствами поносят, архиерейские имения, в которых осталось всего 30 душ, разоряют, а недавно и вовсе отнять хотели, так что я, продав и лошадей и свои личные вещи, даже одежду, должен был откупиться, да и то на время — все делают, только бы меня отсюда выжить. И хотя я здесь по Вашему указу пребываю, местное духовенство, зная, что никаких польских гражданских прав я не имею, и, не боясь Бога, живут как хотят, соблазняя народ таким поведением. Ко мне за Миром не обращаются, что и не удивительно, поскольку в Православной вере мало кто стоит, большинство же готово перейти в унию. Глядя на все это и не имея возможности повлиять на все происходящее, постоянно болею. Да и здешнего государственного права я не знаю; чтобы самому изучить и ввязаться в борьбу, так возраст с памятью подводят (епископу Арсению в это время было приблизительно от 50 до 57 лет. — *Авт.*). При таком положении вещей не вижу никакой пользы

пребывания моего здесь для Святого Православия. Слезно прошу от этого послушания, которое уже выше моих сил, меня освободить».

В ответ на его прошение граф Головкин отправил преосвященному Арсению письмо польского посла Юзефа Потоцкого. В письме говорилось, что сейм Речи Посполитой и рад утвердить Берло, но «он не шляхетский аристократ и просто человек не польской фамилии»; а вот если могилевское духовенство выбрало бы себе из польских шляхтичей, то и король, и сейм незамедлительно утвердят предложенного кандидата. (Важным будет заметить в контексте научной работы, что данное требование польского двора напрямую было связано с одним из пунктов рекомендаций Ордена иезуитов польскому двору по религиозному объединению поляков и литовцев. Данный пункт гласил, что нужно требовать назначения на епископские православные должности только потомков польских аристократических родов. И так как наследие древнего римского законодательства в Польше ощущалось не менее, чем в другой европейской стране, то движимое и недвижимое имущество, которым временно распоряжался православный архиерей во время своего служения и которое после смерти должен был бы передать преемнику, отсуживалось кровными родственниками польского происхождения, естественно римо-католического исповедания. Так внешне законно, постепенно православные лишались церковного имущества). Несмотря на понимание ситуации и невыгодное как для Православной Церкви, так и русского двора условие, императрица согласилась на данное предложение, но уже с условием своим — чтобы до назначения нового епископа Преосвященный Арсений мог временно исполнять все свои обязанности в Могилеве. Уже 11 июля 1732 года в Белорусские епископы был избран игумен Киево-Никольского монастыря Иосиф Волчанский, польский уроженец. Благодаря настойчивым хлопотам Левенвольде удалось добиться получения королевской привилегии на епископство отцу Иосифу, и Преосвященный Арсений наконец смог уехать из Могилева, где около трех лет ему пришлось выносить унижения и притеснения. Все это время испытаний Арсений перенес совместно с Феофаном Прокоповичем, который регулярно утешал его в письмах.

*Архимандрит
Вениамин (Погребной),
вице-ректор Полтавской
Миссионерской
Духовной семинарии.
Продолжение следует.*

Могилевская ратуша в XVII веке, во время пребывания в Могилеве епископа Арсения, уже была одной из доминант города.

Продолжение. Начало в №5, 6.

В полном порядке и в глубоком благоговении процессия достигла Собора, куда и внесен был гроб, установленный на погребальном столе; после чего кафедральным протоиереем Феодором Лазурским была произнесена следующая речь:

«Преосвященнейший Владыко, возлюбленный Архипастырь, новопреставленный Святитель Божий! Необычны встреча тебя и вход твой ныне в кафедральный собор. Ты пришел сюда не для архиерейского священнодействия пред престолом Господним, которое так часто, неутомимо, с неослабною ревностью и бодростью духа ты совершал в сем святом храме, привлекая многочисленное собрание молящихся. Не для вещания Слова Божия, при котором слышалась живая, мудрая, назидательная речь твоя, дышавшая любовью к церкви и ее уставам, искренностью и попечением о спасении паствы твоей, нередко растворенная пастырскою скорбью об умножающемся охлаждении к церковным установлениям и несогласовании жизни и дел людских с евангельским учением. Не для архиерейского благословения слушающих совершаемую тобою службу Господню, в преподании которого ты проявлял кроткую терпеливость, ласковость, простоту и любезность обращения, вызывавшие у всех мир, довольство и духовное утешение. Не для того, чтобы любимых тобою деток, то стоявших близ кафедры, то из числа учащихся в церковных школах, читающих предлугургийные часы, утешить, по примеру Спасителя, возложением на их головки святительской руки

Последние дни, кончина и погребение в Бозе почившего Преосвященного Илариона, Епископа Полтавского и Переяславского

твоей и благословить крестиком или образком, а поющих на клиросе облагать одобрительным отзывом и благословением духовно-нравственными книжечками. Не для выражения, по истине, христианской любви, сострадательности и милосердия к стоящим у дверей храма нищим подачей, в особом свертке, заранее заготовленной милостыни, без чего не обходился ни один выход твой из Собора. Не для забот о благоуукрашении и благоустройстве соборного храма, без коих в нем не производилось никакое церковное сооружение, находя в тебе и инициатора и руководителя и щедрого благотворителя. Нет, неумолимая смерть порвала жизненную связь между тобою и кафедральным собором. И вот нынешний вход твой в соборный храм имеет иную цель: ты первый из архипастырей Полтавских пожелал обрести под сводами Собора покой телесным останкам своим.

Гряди же, Святитель Божий. Мы, служители сего храма Божия, высоко ценим твои Архипастырские труды и подвиги, твою отеческую любовь к нам и попечительную охрану нашего земного благополучия, с любовью встречаем и принимаем на хранение и для вечного покоя прах твой в уготованном по твоему указанию месте, молитвенно преклоняемся пред ним и непрестанно благодарные тебе, будем преклоняться до конца дней служения нашего в сем святилище, а заместителям нашим поведаем путем летописных сказаний о причине нашей искренней благодарности и глубокой признательности к тебе. И будет неумолкаемо возноситься у могилы твоей пламенная молитва о душе твоей во все грядущие времена.

Но наша сыновья скорбь о разлуке с тобою на жизненном поприще, Возлюбленный Архипастырь-Отец, ныне претворяется в радость. Ты будешь с нами:

твоя могила нам будет напоминать тебя, твой образ непрестанно будет витать пред нашим духовным взором и взорами всех молящихся в кафедральном Соборе и запечатлевших в сердцах своих чувство благодарной любви и дорогую память о тебе. И порванная смертью видимая жизненная связь между тобою и твоею паствою заменится духовною связью, которая никогда не прерывается между живыми и умершими в молитвенных возношениях церкви и не прервется в воспоминаниях истинных ее сынов и дочерей потому, что ты был образцом для верных в слове, в житии, в духе, в вере, в чистоте (1Тим. 4, 12)».

По окончании речи Преосвященнейшим Епископом Гедеоном, в сослужении всего бывшего в Соборе духовенства, над гробом почившего Владыки была совершена панихида. За сим начато чтение Евангелия, прерываемое совершением панихид по просьбам частных лиц; совершены были панихиды от Козельщанского и Красногорского женских монастырей, в присутствии прибывших игумений Олимпиады и Нонны.

В 5 часов по полудни в Соборе начался благовест ко всенощной, которая совершена была по чину парастаса о ректоре семинарии с 3 архимандритами, 6 протоиереями и 4 священниками при пении архиерейского хора. В 8 часов закончилась всенощная и опять начато целодневное чтение Евангелия у гроба; прибывшее с вечерним поездом уездное духовенство спешило ночью в Собор поклониться дорогим останкам и принять участие в чтении Евангелия; народ непрерывною вереницею то входил, то выходил из Собора.

Священник В. Ш.

«Полтавские епархиальные ведомости», февраль 1904 г., №4, часть неофициальная. Материал печатается с сохранением орфографии первоисточника.

Продолжение следует.

Кафедральный собор Полтавы. Фото начала XX столетия.

Паломничество

Вшанування святителя Іоанна Шанхайського

Храмове свято у день пам'яті святителя Іоанна Шанхайського, архієпископа Сан-Франциського, відбулося у мальовничій місцевості Калиновий Міст поблизу Пирятина. Кілька років тому тут утворилася православна община. І, як засвідчує один із її засновників, нині ігумен Серапіон, не випадково. Спочатку просто сподобався цей живописний куточок: багата природа, тиша, відчуття усамітненості. Та згодом з'ясувалося, що землі, де має з'явитися монастир, колись у давнину належали предкам святителя Іоанна — родині Максимовичів, з якої він походив.

Сам же майбутній святий народився на Харківщині у селі Адамівка. Певно, тому серед гостей храмового свята зазвичай чимало харків'ян. Приїздить також паломники з Києва, Чернігова, Полтави й, звичайно, з

самого Пирятина і навколишніх сіл.

Цього року урочистості у Калиновім Мосту проходили вшосте. Й у порівнянні з минулорічним святкуванням кількість гостей значно зросла. Про новий приход розповідають прочани з різних областей України, діляться враженнями... Людей не засмучує те, що монастир ще тільки народжується: на прилеглих землях немає навіть храму. Натомість немає й випадкових гостей — «захожан», для яких поїздки по святих місцях — щось на зразок розваги. Сюди їдуть ті, кому важливо відчувати Божу присутність поруч і у тиші серед незайманої природи помолитися своєму покровителю на Небесах святителю Іоанну. «Благодать тут, здається, розлита у повітрі», — розповідають паломники. І справді, за свідченнями вірян, по

молитвах до святителя Іоанна перед його іконописним образом з часточкою мощей святого звершуються зцілення й інші чудесні явлення сили Божої. «По вірі вашій буде вам».

На престольне свято прибули священнослужителі Кременчуцької, Полтавської, Чернігівської та Київської єпархій. Разом із ігуменом Серапіоном вони відслужили водосвятний молебень з акафістом святителю Іоанну Шанхайському і Божественну літургію. Усі молилися Всевишньому за нашу країну, за те, щоб довгоочікуваний мир утвердився на українській землі.

Звернувшись до присутніх, ігумен Серапіон закликав наслідувати приклад одного з найвідоміших і останнього з прославлених у XX столітті подвижників — святителя Іоанна, чий любов і милосердя стали порятунком

для тисяч людей: «Нехай святитель Іоанн Шанхайський буде для нас дороговказом у житті, а його подвиг, чернечий і людський, об'єднає православних, де б вони не мешкали, в Україні, Росії чи Америці».

Після літургії віряни пройшли хресною ходою. Потім відбувся концерт духовної музики. Перед гостями свята виступили приходський хор, колективи з Харкова (зокрема хор собору Преображення Господнього), солісти Пирятинського районного будинку культури.

Завершилося престольне свято знайомством з авторами документального фільму «Святитель Іоанн Шанхайський. Харків. Початок шляху». Режисер стрічки харків'янка Олександра Драчова розповіла про історію створення і задум картини. Відправною точкою для здійснення проекту стали

документальні матеріали про юнацькі роки майбутнього святителя. У Харкові він здобував університетську освіту. Там же розпочалося його духовне змицнення як майбутнього пастиря і подвижника віри. Цей період життя святителя досі залишався маловідомою сторінкою і тут, на його батьківщині, і за кордоном. Отож у розпорядженні творчого колективу опинилися унікальні свідчення і факти. І робота над ними триватиме і надалі. У планах Олександри Драчової — розповісти про усі місяці, де ступала нога святителя Іоанна Шанхайського і де прославляють його ім'я (нагадаємо, воно сяє й у Соборі Полтавських святих). Без сумніву, й обитель під Пирятином у цих задумах посяде своє чільне місце.

*Тетяна Чайка.
м. Пирятин.*

Протоіерей Сергий Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество

Продолжение.

Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11, 12(2013), 1–12 (2014), 1, 2, 5, 6 (2015).

Чувствуя себя со всех сторон охваченными любовью и попечением старца, слушая его беседы, братия все более и более преуспевали в любви к Богу и в терпении Христовом, хотя и не все в одинаковой мере. Старец радовался и побуждал еще к большему усердию, говоря: «Не унывайте, чада, ибо ныне время благоприятное, ныне день спасения». Тогда, по словам жизнеописателя, жизнь в Драгомирне представлялась как бы земным раем. Люди, отвергнув ради любви Божией свою волю, стали мертвыми для мира сего. Тайные же их подвиги, сокрушение сердца, глубокое смирение, страх Божий, внимание и молчание и непрестанную молитву в сердце невозможно и передать словами, и на них исполнились слова преподобного Исаака: «Господу приятно собрание смиренных, как собрание серафимов». Существовавший в братстве старца Паисия взгляд на существо монашеского подвига нашел свое выражение в «Поучении на пострижение монашеского чина», приписываемом некоторыми самому старцу. (Сбор. № 485. Рукоп. Academia Romana. См. в приложении 2-м.)

Эта тихая, мирная и радостная жизнь братии в Драгомирне омрачилась одним горестным событием.

Около 1766 года скончался отец Виссарион, первый ученик старца Паисия на Афоне и его единомышленник и ближайший помощник. Горько оплакав

умершего, старец установил ежегодно совершать память его и поставлять всей братии поминальную трапезу, что и соблюдалось до самой кончины старца. В первые же годы пребывания в Драгомирне старцу Паисию пришлось выступить на защиту Иисусовой молитвы, то есть внутреннего сердечного молитвенного пребывания со Христом как главнейшего средства одоления злых помыслов и достижения чистоты сердца. На Украине в Мошенских горах появился некоторый монах, отрицавший умную молитву как ересь и прелесть. Этот монах приобрел такое влияние на свою братию, что некоторые, наслушавшись его речей, собрали отеческие книги, учившие об умной молитве, и, привязав к ним камни, потопили в реке. Узнав об этом, старец Паисий написал в 6 главах сочинение об умной молитве, которое и послал заблуждающимся инокам. Это сочинение будет воспроизведено дальше.

Глава 2

Учение старца Паисия об Иисусовой молитве, умом в сердце совершаемой

«Сладостна бывающая в сердце чистая и постоянная память об Иисусе и происходящее от нее неизреченное просвещение».

Святитель Марк, митрополит Ефесский

Учение старца Паисия об Иисусовой молитве, как и его учение о монашестве, тесно связано с учением об этом предмете его учителя и друга схимонаха Василия. Поэтому мы сначала вкратце передадим учение об Иисусовой молитве старца Василия, изложенное им в предисловиях на книги святого Григория Синаита, блаженного Филофея Синайского и блаженного Исихия Иерусалимского.

Свое предисловие на книгу святого Григория старец Василий начинает указанием неправильности мнения тех, которые думают, будто бы умное делание прилично одним только совершенным, достигшим бесстрастия и святости. Думающие так ограничивают свое моление одним только внешним исполнением псалмопения, тропарей и канонов, не понимая того, что такое внешнее моление назначено нам святыми отцами только как временное ввиду немощи и младенчества нашего ума с тем, чтобы мы, постепенно совершенствуясь, восходили на ступень умного делания и ни в каком случае не оставались при одном только внешнем молении. По словам святого Григория, только одним младенцам свойственно, совершая устами внешнее моление, думать, что они совершают что-то великое, и, утешаясь количеством

читаемого, выращивать в себе внутреннего фарисея. По словам святого Симеона Нового Богослова, тот, кто ограничивается внешним деланием молитвы, не может достигнуть внутреннего мира и преуспеть в добродетели, ибо он подобен ведущему борьбу со своими врагами в ночной темноте, он слышит голоса врагов, получает раны от них, но не видит ясно, кто они, откуда они пришли, как и для чего они борются с ним. По словам святого Исаака Сирина и преподобного Нила Сорского, если бы кто-нибудь захотел помимо умной молитвы одним только внешним молением и внешними чувствами отразить прилог вражий и противостать какой-либо страсти или лукавому помыслу, тот скоро оказался бы много раз побежденным, ибо бесы, одолевая его в борьбе и снова добровольно ему покоряясь, как бы им побеждаемые, издеваются над ним и располагают его к тщеславию и самонадеянности, провозглашая его учителем и пастырем овец. Из сказанного можно видеть силу и меру как умной молитвы, так и внешнего моления. Не следует думать, будто святые отцы, удерживая нас от неумеренного внешнего моления и обращая к умной молитве, уничижают этим внешнюю молитву. Да не будет! Ибо все священнодействие Церкви установлены в ней Святым Духом, и все они отображают в себе тайну воплощения Бога Слова. И нет ничего в церковных обрядах человеческого, но все есть дело Божией благодати, не возрастающее от наших достоинств и не умаляющееся от наших грехов. Но мы говорим сейчас не об уставах святой Церкви, а об особом правиле и жительстве каждого из монахов, т. е. об умной молитве как таком делании, которое усердием и сердечною правотою, а не одними только словами, произносимыми без внимания устами и языком, обычно привлекает благодать Святого Духа. И этим умным деланием может разумно заниматься не только совершенный, но и всякий новоначальный и страстный, блюдя сердце. И потому святой Григорий Синаит, более всех и до тонкости рассмотревший и обсудивший живущую в нем благодать Святого Духа жития и писания и духовные подвиги всех святых, заповедует иметь все старание об умной молитве.

Продолжение следует.

Храмовий день

Добре слово про Дім Божий

Петро-Павлівський храм на Дублянщині — один з небагатьох у Полтаві, діяльність яких не припинялася ні на день, починаючи з 1945 року. Впродовж десятиліть навколо церкви складалася міцна парафія, яка нині об'єднує цілі покоління полтавців. Добрим словом згадують місцеві старожили колишнього настоятеля храму протоієрея Володимира Рибальченка. Півстоліття батюшка духовно окормляв прихожан, що не поривали зв'язків з Церквою. Завдяки йому навіть у часи гонінь люди мали можливість відвідувати святе місце і підносити свої молитви до Господа.

Для мешканців передмістя, які відвідують церкву на

Дублянщині, особливо значущим є престольне свято — вшанування первоверховних апостолів Петра і Павла. Отож, традиційно 12 липня (а цього року свято припало на неділю) на церковному подвір'ї у самому храмі велелюдно. Урочисте богослужіння очолював секретар Полтавської єпархії протоієрей Михаїл Волошук. Лунали подячні піснеспіви на честь небесних покровителів Петро-Павлівського храму. Спільною молитвою люди просили їхнього заступництва перед Богом.

Приклад подвижників християнства святих Петра і Павла в усі часи залишається вагомим. Дуже різні люди за походженням, статками, освіченістю, первоверховні апостоли

явили світові незламну відданість Христу. Завдяки їхній діяльності тисячі іудеїв і язичників прийняли святе Хрещення. Віра у Господа назавжди поставила святих апостолів поруч, спрямувала до єдиної мети під покровом Матері-Церкви.

«Земне життя світочів християнства, — наголосив у своєму слові до вірян отець Михаїл, — є відгуком на заклик самого Господа йти шляхом спасіння. Бо християнське вчення допомагає подолати нерівність між людьми і знайти нове покликання для кожного з нас».

Діяння святих апостолів, в тому числі справи милосердя, увійшли у повсякденне служіння й парафіян Петро-Павлівського храму. Люди різного віку і різних

професій опікуються долею сиріт, допомагають старим і самотнім, відвідують ув'язнених. «Ще на початку 90-х років, — розповідає нинішній настоятель храму протоієрей Андрій Сімон, — було створено пункт прийому речей. Прості полтавці жертвують нужденним те, чим можуть поділитися». До речі, допомога людям, що потребують захисту, не є новиною для храму святих Петра і Павла. Від самого заснування парафії, як відомо з документів, церковна община у цій місцевості освоювала різні напрями соціального служіння, брала участь у благодійництві і просвітницькій роботі. Тож завдання нинішніх поколінь прихожан — підхопити добру традицію і розвинути її.

Останніми роками, за спостереженнями отця Андрія, відчувається стійке прагнення людей прилучити до Православ'я молодше покоління. Дорослим це дається не без зусиль, а діти завжди відкриті для віри. Хочеться, аби наслідували вони не лише зовнішню релігійність. Натомість приймали серцем духовну сутність Православ'я.

Шумливі сосни на подвір'ї. Скромна церква іноді губиться серед густого пружного віття. Та враження це тимчасове. Петро-Павлівський храм тримає свою висоту. Он скільки вірян прийшли на свято вклонитися Дому Божому!

Людмила Нестуля.

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:
збір пожертвувачів — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
надання духовної підтримки;
інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:
(050) 259-40-83 (отець Андрій);
(099) 942-19-98 (Аліна);
(095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о 17.00, щонеділі — Божественна Літургія о 8.00.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі: щосуботи о 13.00 — заняття дитячого хору, щонеділі о 16.00 — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння о 18.00 у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Святого Письма.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.

Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків (Святе Письмо та тлумачення, життя та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо). Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами: вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ» вул. Зіньківська, 6, (3-й поверх, праве крило) з 9.00 до 21.00 без перерви та вихідних.

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:

- щочетверга (для всіх бажаючих),
- щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П - 1	Державний комітет зв'язку та інформації України												
	АБОНЕМЕНТ												
	на газету												
	01125												
Відомості Полтавської єпархії		Кількість комплектів		1									
на 2015 рік по місяцях													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
Куди													
поштовий індекс												адреса	
Кому													
ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ													
на газету													
01125													
Відомості Полтавської єпархії		Кількість комплектів		1									
Вартість	передплати												
	переадресування												
на 2015 рік по місяцях													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
поштовий індекс							місто, село						
							область						
код вулиці							район						
буд.			корп.		кв.		вулиця						

До святинь храмів Полтави

Макаріївський кафедральний собор
(вул. Лялі Убийовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76)

Горбанівська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона прмч. Макарія з часточкою мощей
(читання акафіста за вечірнім богослжінням у четвер о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Мощі свт. Афанасія (Вольховського) і свт. Іларіона (Юшенова)
(молебень з читанням акафіста у суботу о 7.00)
Ікона Божої Матері «Оўпованіі вєсєх концівєх зємлі»
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм
(вул. Жовтнева, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29)

Ікона Божої Матері «Троєрѣчица»
(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна
(вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. 65-70-07)

Ікона мч. Іоанна Воїна з часточкою мощей
(читання акафіста мч. Іоанну Воїну за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Божої Матері «Вєсєднїца»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)
Ікона Божої Матері «Оўтолї моѧ пєчѧли»
(читання акафіста в четвер о 9.30)

Андріївський храм
(вул. Сінна, 3-а, тел. 56-93-49)

Ікона мц. Наталії з часточкою мощей
(читання акафіста мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)
Ікона Богородиці «Вєспикѧємаѧ Чѧша»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)

Свято-Троїцький храм
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Ікона «Сошєтвїє Свѧтѧго Дѧха»
(молебень Святому Духу в среду о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця з часточкою мощей
(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм
(вул. Фрунзе, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58)

Ікона вмч. Пантелеймона з часточкою мощей
(читання акафіста вмч. Пантелеймону у вівторок о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця
(читання акафіста свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Храм святих мучениць Віри, Надії, Любові
(проспект Першотравневий, 23, тел. 2-16-59)

Ковчег з часточкою мощей свт. Іоасафа Белгородського
(читання акафіста свт. Іоасафу Белгородському в суботу о 9.30)
Почаївська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм
(вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23)

Ікона Божої Матері «Владїмїрскаѧ Пѧшкарївскаѧ»
(читання акафіста у неділю о 17.00)

Серафимівський храм
(вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 59-58-49)

Ковчег з часточкою мощей прп. Серафима Саровського
(читання акафіста прп. Серафиму Саровському за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Богородиці «Вєспикѧємаѧ Чѧша»
(читання акафіста в середу о 9.30)
Ікона Богородиці «Вє рѧдахъ Помѧщица»
(читання акафіста в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штемпеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюджувачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюджувачем.

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у серпні 2015 року:

протоієрея Віталія Васильчука, клірика Свято-Миколаївського собору Архієрейського подвір'я міста Комсомольська, з 35-річчям від дня народження, яке відзначатиме 11 серпня;

священника Володимира Молнара, настоятеля Дмитріївського храму селища Ромодан Миргородського району, з 30-річчям від дня народження, яке відзначатиме 15 серпня;

священника Віталія Хильченка, ключаря Андріївського храму міста Полтава, з 5-річчям хіротонії, яке відзначатиме 15 серпня;

священника Романа Голлика, настоятеля Свято-Софіївського храму села Комendanтівка Кобеляцького району, з 5-річчям хіротонії, яке відзначатиме 19 серпня;

протоієрея Михаїла Бабича, настоятеля Різдово-Богородичного храму міста Полтави, з 15-річчям священницької хіротонії, яке відзначатиме 27 серпня;

священника Олександра Костенка, клірика храму святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії, з 5-річчям хіротонії, яке відзначатиме 28 серпня.

Продолжение. Начало в № 2(2012)–7, 9, 11, 12(2013), 1–12(2014), 1–6(2015).

Пам'ятка. 1910–1917 гг.

Мое перемещение в Полтаву состоялось в первых числах месяца июля 1910 г.

Преосвященный Иоанн Смирнов в то время находился в Санкт-Петербурге, участвуя на правах члена в заседаниях Святейшего Синода. В то же самое время и он получил новое назначение, на епископскую кафедру в г. Ригу, и к концу августа месяца приехал в Полтаву, чтобы проститься со своей прежней паствой. Выборы благочинного на мое место, которые мне поручила провести Духовная Консультация, задержали меня в Яблонове до конца августа, так что я мог переехать в Полтаву только в ночь с 25 на 26 августа. К тому времени вещи мои, отправленные за несколько дней раньше по железной дороге, были уже получены по накладной моими родственниками и сложены в моей церковной квартире, которая была превосходно отремонтирована.

Узнавши, что Преосвященный Иоанн находится в Полтаве, я первым делом хотел поблагодарить его за перемещение, но когда я на другой день явился в епархиальный дом, то... Преосвященного не было дома — он объезжал знакомых с прощальным визитом. Встретившийся мне секретарь Владыки А. Г. Житецкий сообщил мне, что Владыку мне едва ли удастся сегодня увидеть. Тогда я попросил его передать Владыке, что я хотел его видеть и благодарю его за мое перемещение. Вечером того же дня Владыка уехал из Полтавы. Я слышал торжественный колокольный звон во всех городских церквях в честь отъезжавшего Владыки. Проводы его были очень сердечные и торжественные: на вокзале было много народа, было там и все городское духовенство, но я уже на вокзал не поехал.

В тот день я с женой и родственниками принялся за разборку своих вещей и приведение в порядок моей квартиры, помещавшейся в нижнем этаже прекрасного церковного дома и состоявшей из пяти довольно больших комнат, двух передних, кухни, двух чуланов — холодного и теплого, и коридора. Для такой квартиры привезенной мною обстановки оказалось недостаточно, тем более что часть ее при переезде из Яблонова мне все-таки пришлось продать, так что впоследствии пришлось пополнять покупку.

Всего менее я мог ожидать к себе в тот день каких-нибудь гостей, потому что о приезде моем еще никто не знал; между тем пришлось принимать гостей, и очень дорогих. Средний мой брат Лавр, служивший в то время в Петербурге чиновником, в тот год женился, и свадьба его была совершена 18 августа у младшего брата Автонома, бывшего в то время священником в с. Шиловке Хорольского уезда. В свое время мы с женой получили от них приглашение приехать на свадьбу, но сделать этого не могли, так как были заняты своим перемещением в Полтаву. Прогостив в Шиловке неделю, брат с женой задумали

Записки священномученика Гавриила Коваленко

проехать в Крым, для чего приехали в Полтаву. В ожидании поезда, который должен был отойти вечером, они, гуляя по Полтаве и не зная, приехал ли я уже или нет, решили пройти мимо моей квартиры и, увидев в нижнем этаже признаки жизни, решили, что я уже здесь и зашли к нам. Так как у нас угощать их было нечем, ввиду того, что в тот день ничего не готовили, то мы пошли пообедать с ними в гостиницу, а вечером пили чай уже в нашей квартире, кое-как наскоро к тому времени убранной. Вечером того же дня они уехали на юг.

На следующий день утром я сделал визит к своему настоятелю, жившему над мной в верхнем этаже того же дома, протоиереем отцу Константину Радзиевскому, который, как мне показалось, принял меня нелюбезно, чтобы особенно любезно. В тот же день (я) решил представиться викарному епископу, Преосвященному Георгию, жившему в Полтавском монастыре, коему поручено было управление епархией впредь до прибытия назначенного в Полтаву нового епископа Назария, перемещенного сюда из Нижнего Новгорода. Когда я сказал отцу Константину о моем намерении сейчас же ехать в монастырь для представления Владыке, то он, к моему удивлению, заявил намерение поехать вместе со мной. Из слов его я понял, что он хочет ехать со мной для того, чтобы меня представить, вроде как бы моего начальника, или гувернера. Когда же я запротестовал против этого, сказавши, что я сам уже человек взрослый и в данном случае совершенно свободно могу обойтись без его помощи и рекомендаций, отец Константин придумал какой-то предлог, будто ему нужно быть у Владыки по своему делу, и предложил мне ехать с ним вместе. У меня не хватило мужества отказаться от этого предложения, и мы поехали.

Когда мы стояли в приемной архиерея вместе с другими просителями в ожидании начала архиерейского приема, в это время вошел в приемную епархиальный наблюдатель церковных школ, протоиерей отец Иустин Ольшевский, впоследствии епископ Сильвестр. Увидевши меня, он очень сухо со мной поздоровался и без доклада прошел прямо к Владыке; за ним последовал и отец Константин; приглашал и меня с собой, но я сказал ему, что буду дожидаться своей очереди и пойду отдельно. Через несколько минут отец Константин вышел и, обращаясь ко мне с упреком, сказал: «Ну, вот видите? Я же Вам говорил: пройдем со мной, идите же, Владыка Вас требует». Делать нечего — пришлось идти. Я тогда в первый раз увидел Преосвященного Георгия. Он произвел на меня впечатление чего-то круглого: молодой человек лет 35-36, не больше, невысокого

роста, полненький, кругленький, круглое белое румяное лицо, кругленькая борода рыжеватого цвета и такого же цвета волосы.

Когда я вошел вместе с отцом Константином в архиерейскую гостиную, миновавши довольно большую залу, я увидел Владыку сидящим на небольшом мягком диване за круглым столом, покрытым хорошей бархатной скатертью, налево от него на стуле сидел отец Иустин, а направо уселся на стуле же отец Константин. Не успел я взять у Владыки благословения и сказать ему о цели моего посещения, как он ошарашил меня таким вопросом: «Чего Вы сюда приехали?» Я стал в недоумении и буквально не знал, что ему на это ответить. Тогда он, видя мое смущение, вторично спросил: «Что Вы тут будете есть? Ведь Ваш приход, говорят, такой, что на нем можно умереть с голоду». Тогда я ему на это сказал: «Живут же как-то на этом приходе низшие члены причта — диакон и псаломщик, проживу как-нибудь и я... Я, Владыко, человек на этот счет не взыскательный». — «Ну, если Вы хотите жить так, как псаломщик, — сказал он, — то это Ваше дело. Ну, садитесь», — добавил он, указав мне на стул, стоявший против него. Я сел. Начатый, видимо, без меня разговор продолжался. Речь шла, насколько я мог уловить, о том, что профессор Киевской Духовной Академии Василий Богдасhevский принял сан священника без вступления в брак, иначе сказать целибатом, каковым, между прочим, был и отец Иустин Ольшевский. Новость эту сообщил Владыке отец Иустин, прочитав об этом в тот день в газете. «Ну вот, — сказал на это Владыка, — я уже этого совсем не понимаю. По-моему так: хочешь быть священником — женись, а не хочешь жениться — так поступай в монахи, а то получается какой-то католический ксендз, а не священник православный». Я понял, что Владыка тут сострил над отцом Иустинном. «Ну, — добавил Владыка, обращаясь ко мне, — а Вы как об этом думаете?» Этим вопросом Владыка снова поставил меня в большое затруднение. Тем не менее, я сказал: «Я никогда, Владыко, над этим не думал, а потому ничего не могу Вам сейчас на это ответить». Сидевший возле меня отец К. Радзиевский сказал: «А я, Владыко, на этот вопрос отвечу Вам словами апостола Павла: “Могший вместити да вместит”. И в православии, и в католичестве по этому вопросу есть крайности. В самом деле: зачем лицо, желающее сделаться священником, непременно заставлять жениться, если оно не имеет никакой склонности к супружеской жизни? И наоборот: зачем лишать его брака, если оно хочет жениться?»

Ответив Владыке, что я никогда над этим вопросом не думал, я тогда сказал правду. Но если бы Владыка предположил мне этот вопрос теперь, то я бы ответил иначе. Я бы ответил, что я не только разделяю взгляд отца Константина, но если бы имел право, я бы в этом отношении уравнивал священника со всеми остальными христианами, разрешив им второй и третий брак. Я был свидетелем такой тяжелой жизни священников, оставшихся молодыми вдовцами иногда с несколькими малолетними детьми, что, право, нисколько не удивлялся, если они при невозможности иметь вторую жену находили себе сожительницу. В самом деле, что ему оставалось делать с малыми детьми, если у него никого нет из близких людей или родственников, кто мог заменить детям умершую мать?.. Скажут: да, но священник должен показывать пример ношения жизненного креста! Совершенно верно; но при чем же маленькие дети, которые погибают нравственно и физически без женского ухода? Скажут, что второй брак священника соблазнителен для прихожан. И это отчасти теперь верно. Но я не знаю, что более соблазнительно: то ли, что священник-вдовец будет иметь сожительницу, которая сплошь и рядом часто не понимает своего места и разыгрывает роль настоящей матушки, или то, если батюшка найдет себе настоящую жену? Так называемые самосвяты-раскольники разрешили же вопрос о второбрачии не только своих священников, но и епископов в положительном смысле — и что же? Сначала этим немного смутились, а потом привыкли, и это никого не соблазняло и не удивляло. Во всяком случае, лучше жениться, чем разжигаться, как говорит апостол Павел. Кроме того, ни один священник, оставшись молодым вдовцом, какую бы безупречную жизнь он ни вел, не избежит подозрений и клеветы, что я хорошо знаю.

А как же, скажут, быть со словами апостола Павла, который сказал, что священник должен быть муж одной жены? Существует ведь различное толкование этих слов апостола Павла. Я склоняюсь в пользу тех, которые толкуют эти слова апостола в том смысле, что апостол ими запрещает священнику иметь нескольких жен в одно и то же время, т. е. запрещает языческое многоженство, а не запрещает вступать священнику во второй брак в том случае, если первая его жена умерла.

Но это между прочим. Буду продолжать прерванный рассказ. Поговорив еще несколько минут с Владыкою Георгием, мы с отцом Константином уехали. В тот же день я сделал визит своему градскому благочинному, которым в то время был священник Троицкой церкви г. Полтавы отец Георгий Богацкий, правда, в то время оставивший место приходского священника и перешедший на место законоучителя и настоятеля церкви при Полтавском Реальном училище. Отца Георгия я знал еще с семинарии: он был выше меня на два курса и состоял семинарским уставщиком. Это был в высшей степени симпатичный человек, которого любило все Полтавское духовенство. При мне он оставался благочинным очень недолго, он был бездетен, в скорости овдовел и во время революции уехал из Полтавы на Кавказ к родственникам, и с тех пор неизвестно где дедался. Если он не погиб на Кавказе от руки каких-нибудь бандитов, то можно предположить, что он уехал на Афон, куда после смерти жены своей имел стремление уехать.

После этого я в течение нескольких дней сделал еще визиты некоторым приходским священникам. Таким образом началась моя новая жизнь и деятельность в Полтаве. Первую литургию, и притом раннюю, я служил в праздник Усекновения главы святого Иоанна Предтечи.

Продолжение следует.

Полтава. Церковь Рождества Богородицы и Подол. Фото конца XIX века.

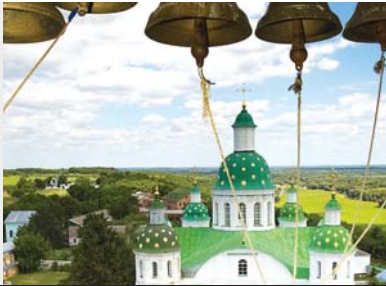
Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

Древня обитель Полтавщини — Спасо-Преображенський Мгарський чоловічий монастир запрошує паломників піднести свої молитви до Господа і Його Пречистої Матері на цьому святому місці, ознайомитися з історією монастиря, дізнатися про життя пов'язаних із ним святих. При обителі діє готель для паломників.

Чекаємо Вас за адресою:

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар, Спасо-Преображенський монастир. Тел. (05361) 5-48-06. Електронна адреса: www.mgarsky-monastery.org

Велико-Будищанський монастир

У с. Писаревщина Диканського району відроджується Велико-Будищанський Свято-Троїцький жіночий монастир. Обитель чекає паломників, які хочуть помолитися й потрудитися во славу Божу й задля відбудови православної святині Полтавщини.

Адреса монастиря:

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6. Додаткову інформацію можна отримати в єпархіальному управлінні за тел. (0532) 59-59-91.

Тел. монастиря (05351) 9-45-42.

До монастиря можна доїхати автобусами «Полтава—с. Писаревщина», що відправляються від автостанції №3 м. Полтави (поряд з ТЦ «Київ») о 5.50, 8.15, 14.05, 17.30.

Хрестовоздвиженський монастир

Полтавський Хрестовоздвиженський жіночий монастир приймає паломників і людей, які хочуть потрудитися во славу Божу в стінах древньої обителі.

Настоятелька монастиря — ігуменя Сергія (Алексєєнко).

Престольне свято: 27 вересня.

Адреса монастиря:

вул. Свердлова, 2-г, м. Полтава, 36017, Україна. Тел. (0532) 56-14-68.

Полтавская Миссионерская Духовная семинария приглашает на учебу

Правила приема

Абитуриенты сдают вступительные экзамены.

Поступающий должен ЗНАТЬ:

основные Ветхо- и Новозаветные события; следующие молитвы (твердо и осмысленно): начальные: Трисвятое по «Отче наш»;

утренние: «От сна встав...», «Боже, очисти мя грешного...», «Святый Ангеле...»; вечерние: «Боже вечный...», «Вседержителю...», «Благаго Царя...», «Ангеле Христов...»; Божией Матери: «Богородице Дево», «Достойно есть», «Взбранной Воеводе...»;

Символ веры, молитву святого Ефрема Сирина, молитву перед Святым Причастием, Заповеди Моисеевы (декалог), Заповеди Блаженств, тропари двенадцатых праздников, 50-й и 90-й псалмы; тропарь своего святого и его житие.

Ответы на экзаменационные вопросы для абитуриентов (источник: <http://missia.org.ua/>, раздел «Абитуриенту»).

Поступающий должен УМЕТЬ:

четко и грамотно читать по-церковнославянски; спеть фрагмент богослужебного песнопения или куплет народной песни.

Абитуриенты иконописного отделения сдают, кроме общих экзаменов, также экзамен по основам рисунка и иконописания. На экзамене поступающий должен

скопировать в цвете образец или фрагмент иконы (материал: акварель, гуашь или темпера (по выбору); бумага размером 20х30 см). Требования к работе: правильное расположение изображения на листе, передача характера изображения, соблюдение цветовых и светотонных отношений. Время выполнения: до 6 часов.

Прием документов с 1 июня по 24 августа.

Вступительные экзамены Стационар:

1) ИКОНОПИСНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) по основам рисунка и иконописания — 24 августа; б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

2) БОГОСЛОВСКО-МИССИОНЕРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

3) ОТДЕЛЕНИЕ РЕГЕНТОВ-ПСАЛОМЩИКОВ

а) прослушивание — 25 августа; б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

Заочный сектор:

собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами богословско-миссионерского отделения и отделения регентов-псаломщиков — 26 августа.

Для допуска к вступительным экзаменам абитуриент должен предоставить в канцелярию семинарии следующие документы: прошение на имя Ректора; анкету;

автобиографию (пп. 1–3 заполняются при подаче документов); ксерокопию паспорта (стр. 1, 2, 11; находящимся в браке также стр. 9 и 10) и свидетельства о рождении;

две фотографии 3х4 см; справку о Крещении; справку о семейном положении; аттестат о среднем образовании (оригинал и копию); справку о состоянии здоровья (форма 086-у, с обязательной записью психиатра) и карту прививок;

рекомендацию приходского священника, утвержденную епархиальным архиереем;

грамоту о рукоположении в священник сан — для абитуриентов в священном сане;

военный билет или приписное удостоверение (оригинал и копию);

Поступающие в иконописный класс должны предоставить приемной комиссии образцы собственных работ (не менее трех), желательно иконописного направления.

Начало учебного года — 1 сентября.

Наши координаты:

Почтовый адрес: ПМДС, ул. Конституции, 12, г. Комсомольск Полтавской области, 39803, Украина. **Телефон** +38(05348)482-68; **телефон/факс** +38(05348)253-02.

Электронная почта:

orth-mission.ua@mail.ru Этот e-mail защищен от спам-ботов. Для его просмотра в вашем браузере должна быть включена поддержка Java-script.

Страница в Интернете:

<http://missia.org.ua/>

Банковские реквизиты:

Р/с 26007054622294 в Полтавском ГРУ КБ «ПриватБанк», ЗКПО 25157702, МФО 331401

Как проехать к Полтавской Миссионерской Духовной семинарии

Прямые авторейсы в Комсомольск совершаются из городов: Киева, Харькова, Днепропетровска, Полтавы. Получить подробную информацию и забронировать место Вы сможете по телефонам: 8(067)995-56-88, 8(067)771-61-12 (данная информация не является рекламой).

Если Вы проживаете вдалеке от большого населенного пункта, из которого есть прямые маршруты в город Комсомольск Полтавской области, то Вам необходимо в первую очередь найти наиболее удобный маршрут в город Кременчуг, находящийся в 20 километрах от города Комсомольска.

Остановка автобусов, идущих в Комсомольск, находится возле Кременчугского железнодорожного вокзала.

Необходимая автобусная остановка в Комсомольске — «ул. Добровольского».

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.

Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359–232ПР від 20.06.2006р.

Передплатний індекс: 01125.

Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-6, м. Полтава, 36040, Україна.

Телефон/факс: +380 (532) 58-28-47.

Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:

митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:

Людмила Самойлова.

Фото: протоієрей Миколай Довганич, диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться

тільки на сторінках газети.

Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.

Тираж номера: 6000 прим. Замовлення №1553307.

Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст».

69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16. Тел. (061) 228-10-30.